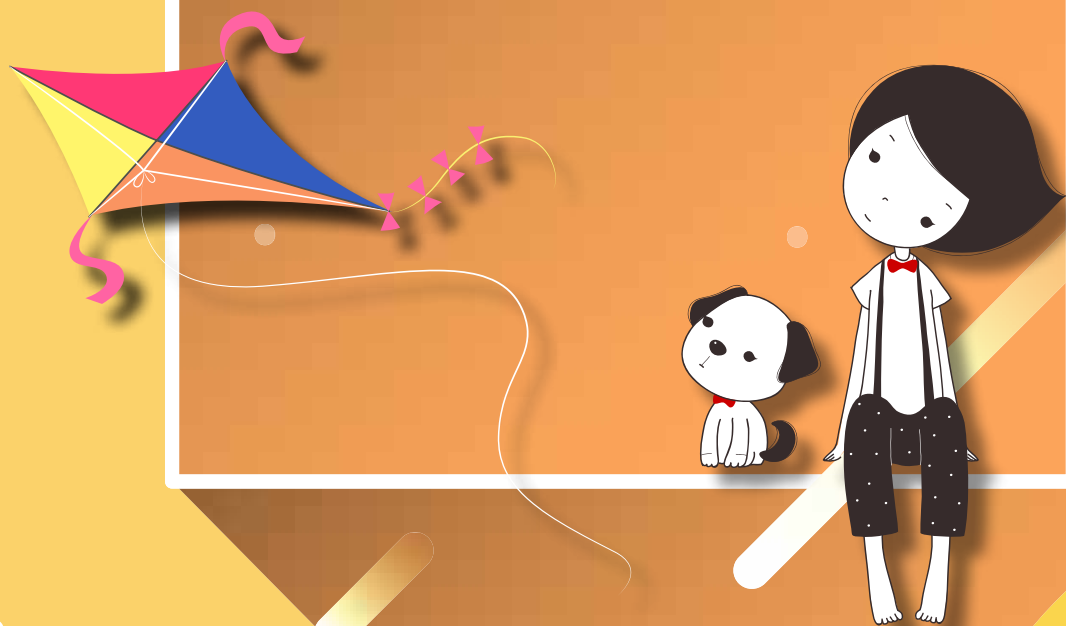

מדינת ישראל
משרד החינוך

בית הספר של החופש הגדול

ספציליות חברתיות ערכיות

משרד החינוך | המינהל הפדגוגי | אגף א לחינוך יסודי | המחלקה לחינוך לחיים בחברה

פיתוח, ריכוז וכתיבה:

אורית צאירי, ממונה על החינוך החברתי-ערכי, אגף א לחינוך יסודי,
המחלקה לחינוך לחיים בחברה

צוות ההיגוי:

אירית בראל, מיכל חלמיש, ענת כהן,
אורטל ליבנה, אילנה פרייטג, מדריכות לחינוך חברתי-ערכי

עריכת לשון:

יעל לביא-בליוויס

גרפיקה ועיצוב:

סטודיו שושנה שחר
02-6536446

מפתח ה"ב בחופש הגדול

לצוותים החינוכיים שלום רב,

התוכנית "בתי-הספר של החופש הגדול" נועדה לקדם מענה חינוכי ללומדים בתחומים הרגשי, החברתי-ערכי והלימודי בתקופת הקיץ.

התוכנית נשענת על התפיסה "מחנכים מסביב לשעון", שעל-פיה חשוב שהלומדים הצעירים יכוננו קשר מתמשך עם מבוגרים משמעותיים, במטרה לקדם את תחושת המוגנות שלהם ואת התפתחותם הרגשית, החברתית והקוגניטיבית.

לפניכם מגוון הצעות לפעילויות חברתיות-ערכיות המעודדות את הלומדים לקחת חלק פעיל בשיח, בלמידה, במשחק ובהתנסות בחיבור לערכים ולמסרים חברתיים הרלוונטיים לעולםם.

הפעילויות פותחו בזיקה לערכי מפתח ה"ב, והן מיועדות ליישום במסגרת מפגשי הבוקר של תלמידי כיתות א'-ב' המשתתפים בתוכנית "בתי-הספר של החופש הגדול".

הפעילויות מזמנות הרחבה של הלמידה וההתנסות המתנהלות בשעת חינוך מפתח ה"ב במהלך שנת הלימודים בדגש על "האחר הוא אני", על פנאי, על "היחיד והקבוצה" ועל קיץ ומשפחה.

חשוב, שהמנחה של מפגשי הבוקר יתאים את המתודות ואת התכנים המוצעים לקבוצת הלומדים ויתחשב בשכבת הגיל, בגודל הקבוצה, במאפייניה ובנושאים הרלוונטיים עבורה.

מומלץ לתעד את תוצרי הפעילויות ולשלבם בסביבה הלימודית ולהשתמש בתיעוד בתחילת שנת הלימודים הבאה במטרה ליצור רצף והמשכיות בשיח החברתי-ערכי.

ניתן להיעזר במדריכים לחינוך חברתי-ערכי של משרד החינוך להבניית מפגשי הבוקר ולהתאמת ההתנסויות והתכנים החברתיים-ערכיים לאוכלוסיית בית-הספר.

בברכת התנסות מהנה וערכית,

אורית צאירי

ממונה על החינוך החברתי-ערכי

תוכן העניינים:

קטגוריה	שם הפעילות	דגשים בפעילות	ערכים מרכזיים
היכרות עם עצמי ועם האחר ייחודיות ואחדות	1. מפגש פתיחה	- היכרות ראשונית וקביעת כללים	- ביטחון ובטיחות
	2. לכולנו כישרונות וחוזקות	- היכרות בהתייחס לחוזקות התלמידים	- שונות
	3. הדברים שאנחנו אוהבים לעשות בקיץ	- פעילויות פנאי מועדפות	- שונות
	4. לפעמים אני דומה, לפעמים אני שונה-תמיד אני שווה	- הדמיון והשוני בין התלמידים	- אחדות ושונות
	5. מה אני יודע על החברים?	- היכרות באמצעות חידון	- שונות
	6. מתחברים לקבוצה	- דומים ושונים בהיבטים מגוונים	- אחדות ושונות
	7. לא יודעים שאני...	- מגלים דברים חדשים על חברי הקבוצה	- אחדות ושונות
	8. כולנו יחד וכל אחד לחוד	- ביטוי עצמי באמצעות יצירה	- שונות
	9. קיץ של כוכבים	- "זמן מסך" להצגת הכישרון/תחום העניין	- שונות
	10. מחפשים שותפים	- וצאים חברים הדומים לנו	- אחדות ושונות
	11. החופש שלי, החופש שלך	- משתפים בחוויות של חופש	- שונות
	12. כל אחד מאיתנו הוא חלק מהשלם	- יוצרים פאזל של ילדי הכיתה	- אחדות ושונות
	13. תעודת הזהות שלי	- יוצרים תעודת זהות אישית	- שונות
משפחה בחופשה	1. סיפורה של משפחה + הצעות לספרים בנושא המשפחה לכיתות א'-ב'	- קריאה ויצירה בנושא המשפחה	
	2. הצעות לפעילויות בנושא המשפחה	- עיסוק במשפחה מהיבטים שונים	
	3. תודה מכל הלב	- הכרת תודה ליקרים לנו	
תכנון שעות הפנאי בחופש הגדול	1. בחופש הגדול אספיק הכול?	- שיר ושיח	- אחריות
	2. מעורבות חברתית גם בחופשה הגדולה	- תכנון המעורבות בחופשת הקיץ	- מעורבות חברתית
	3. "מפת החופשה" שלי	- תכנון הפעילות בחופשה	- אחריות
	4. אני מנהל את הפנאי בחופשה	- מטרות לחופשה והכנת לוח "שבועי"	- אחריות

קטגוריה	שם הפעילות	דגשים בפעילות	ערכים מרכזיים
שיתוף פעולה בקבוצה	1. ייחודיות וזהות	- עבודת צוות	- עבודת צוות
	2. מפתחות האחריות	- אחריות כל חבר בצוות להצלחת המשימה	- אחריות
	3. יוצרים זרים ומתחשבים	- יצירת זר פירות כשי לקיץ	- עבודת צוות
	4. צוות לעניין	- שיתוף פעולה	- עבודת צוות
	5. מתכננים ויוצרים מאכלים טעימים	- תכנון וחלוקת העבודה בצוות	- עבודת צוות
ערכים מסביב לשעון	1. ערכים מסביב לשעון - מודל לשיח	- מודל לשיח ערכי	
	2. ערכים מסביב לשעון - אחריות	- יצירות ספרותיות בנושא אחריות	- אחריות
	3. רכבת האחריות שלי	- ביטויי אחריות בתחומים שונים	- אחריות
	4. נחשו מהי האחריות בזיקה לערכים: שיתוף והשתתפות, אחריות	- הצגת האחריות האישית עם בקבוק מסתובב	- אחריות
	5. הצרכן הנבון נוהג באחריות ובהיגיון	- צרכנות נבונה	- אחריות
	6. ערכים מסביב לשעון - כבוד	- יצירות ספרותיות בזיקה לערך הכבוד	- כבוד
	7. כבוד במילים ובמעשים	- שיח על כבוד וחלוקת מדליות	- כבוד
	8. שרשרת שירות	- בעלי תפקידים ותרומתם לחברה	- כבוד
	9. ערכים מסביב לשעון - נתינה	- יצירות ספרותיות בזיקה לערך הנתינה	- נתינה
	10. ערכים מסביב לשעון - מעורבות חברתית	- יצירות ספרותיות בזיקה למעורבות חברתית	- מעורבות חברתית
	11. ערכים מסביב לשעון - שונות	- יצירות ספרותיות בזיקה לשונות	- שונות
	12. משוחחים ויוצרים ערכים בעקבות ספרים - לכיתות א'	- שיח ערכי ויצירה בעקבות ספרים	
	13. משוחחים ויוצרים ערכים בעקבות ספרים - לכיתות ב'-ג'		
מנהיגות	1. בעקבות המנהיג	- צועדים בעקבות המנהיג	
	2. להנהיג ולהיות מונהג	- אני מפסל / מפסלים אותי	

היכרות עם עצמי ועם האחר ייחודיות ואחדות

היכרות עם עצמי ועם האחר

מפגש פתיחה

מטרות מפגש הבוקר הראשון במסגרת "בתי-הספר של החופש הגדול"

- היכרות ראשונית בין המנחה ובין הלומדים.
- קביעת כללים והסכמות שעל-פיהם יש לנהוג בפעילות המשותפת בקיץ.
- העלאת המודעות לחשיבות השיח על ערכים גם בפעילות המשותפת בקיץ.

פתיחת המפגש - סבב היכרות והצגת התכנים של מפגשי הבוקר בקיץ

- סבב היכרות - המנחה והלומדים יציגו את שמם ויספרו בקצרה על עצמם (פעילות פנאי מועדפת בקיץ, תחביב, כישרון, מאכל קיצי אהוב, משמעות שמם, אחר).
- הצגת התכנים של מפגשי הבוקר על-ידי המנחה: ערכים (אחריות, כבוד, מעורבות חברתית, נתינה ושונות), המשפחה, פנאי, אני והקבוצה.

גוף המפגש - שיח על אודות דרכי ההתנהגות שיתרמו לאווירה נעימה בקבוצה

נקודות לשיח:

- מדוע חשוב שנשוחח על ערכים גם בפעילות בקיץ?
- מדוע חשוב שנחליט על כללי ההתנהגות שעליהם נקפיד בתקופה הקרובה?
- על אילו דרכי התנהגות חשוב שנקפיד כדי שיהיה נעים לכולנו לפעול יחד? ניתן להיעזר באיורים שמרמזים על דרכי ההתנהגות הרצויות בהתייחס לשמירה על ניקיון הסביבה, להגעה בזמן, לשימוש בשפה מכבדת, להקשבה ועוד.

סיכום המפגש - יצירת החוזה הקבוצתי "מיישמים ערכים גם בחופשה"

- יצירת חוזה כיתתי המפרט את דרכי ההתנהגות שעליהן שוחחו.
- חתימה על החוזה על-ידי הלומדים והצגתו בסביבה הלימודית.
- איור המסר "מיישמים ערכים גם בחופשה" והצגתו לצד החוזה הכיתתי.

לכולנו כישרונות וחוזקות

מטרות מרכזיות:

- העמקת ההיכרות בין הלומדים בהתייחס לחוזקות שלהם (תכונות חיוביות, כישרונות, תחביבים).
- שיח והתנסות בחיבור לערכי מפתח ה"ב: שונות, עבודה בצוות, אחריות, כבוד.

מסרים מרכזיים לדיון:

- בכל אחד טמונות חוזקות שבאחריותו להוציא מן הכוח אל הפועל.
- חשוב להתחשב באחרים, לכבד את החוזקות שלהם ולאפשר להם לממש אותן.

במליאה - לכולנו "מתנות" מיוחדות: תכונות, תחביבים וכישרונות

- המנחה יניח במרכז המעגל כרטיסיות שבהן מוצגות תכונות חיוביות, כישרונות ותחביבים (לדוגמה: חוכמה, סקרנות, רגישות, אכפתיות, חריצות, נדיבות, דייקנות, אחראי/אחראית, מסודר/מסודרת, חברותי/חברותית; רקדן/רקדנית, ספורטאי/ספורטאית, אוהב/ת לקרוא ספרים, צייר/ציירת, אוהב/ת לבשל)
- המנחה יזמין את הלומדים לבחור תכונה, תחביב או כישרון שמאפיינים אותם או את חבריהם לכיתה ולספר על כך.

אישי - ה"מתנות" המיוחדות שלי

כל לומד ישרטט את כף ידו על גבי כרטיסייה, יבחר 5 חוזקות שמאפיינות אותו (תכונה, תחביב, כישרון) ויכתוב אותן על אצבעות כף היד ששרטט.

במרכז כף היד יכתוב את שמו.

יש לי כמה כישרונות

שענייני הם מאש כאו מתנות.

"אציץ פניאה" ואנסה לעלות

את סוקן של אותן מתנות מיוחדות

בקבוצות - כל אחד תורם לקבוצה

א. כל לומד יציג לחברי הקבוצה את הדברים שכתב ב"כף היד".

ב. חברי הקבוצה יבררו כיצד יכול כל אחד מהם לתרום לכיתה ולחבריו מחוזקותיו, למשל: אני אוהב/ת לקרוא ספרים, אוכל להמליץ לחבריי על ספר שאהבתי במיוחד...

ג. חברי הקבוצה יצרו יצירה משותפת שתציג את כל "כפות הידיים" על גבי בריסטול.

במליאה - מבררים מסרים מרכזיים על אחריות וכבוד

א. נציגי הקבוצות יציגו את היצירה שיצרו במשותף.

ב. המנחה יברר עם הלומדים:

- כיצד הרגשתם במהלך הפעילות האישית והקבוצתית? מה גיליתם על עצמכם?
- מה גיליתם על חברי הקבוצה? (במה אתם שונים? במה אתם דומים?)
- "יש בי כישרונות ותכונות טובות, באחריותי להביא אותם לידי ביטוי" - למה הכוונה?
- כיצד יכול כל אחד מאיתנו לממש את כישרונותיו?
- כיצד נוכל להתחשב בחברינו לכיתה ולכבד את התכונות והכישרונות שלהם? במי/במה זה תלוי?
- ג. המנחה יזמין את הלומדים לתת משוב לחבריהם בהתייחס לחוזקות שלהם:
- אני רוצה להחמיא לך על...
- גיליתי שאת/ה... ואני רוצה להציע.../ להזמין אותך ל...
- בעקבות הדברים שסיפרת על עצמך, אני רוצה לבקש ממך...
- אני רוצה להודות לך על...

הדברים שאנחנו אוהבים לעשות בקיץ

מטרות מרכזיות:

- העמקת ההיכרות בין הלומדים בהתייחס לפעילויות הפנאי המועדפות עליהם בקיץ.
- שיח והתנסות בחיבור לערכי מפתח ה"ב: שונות, כבוד, שיתוף והשתתפות.

מסרים מרכזיים לדיון:

- כל אחד מאיתנו יכול לממש את כישוריו ותחביביו בכל מיני הזדמנויות בקיץ.
- חשוב לכבד את בחירתו של האחר לעסוק בפעילות פנאי המועדפת עליו.

אישי - פעילויות פנאי מגוונות בקיץ

כל לומד יכתוב או יצייר את מה שהוא אוהב לעשות בקיץ עם אנשים שונים ובסביבות שונות (עם בני המשפחה, עם חברים, לבדו, בקייטנה, בחוג, בשכונה, אצל קרובי המשפחה; בבית, מחוץ לבית).

בזוגות - הדומה והשונה בינינו

כל לומד ישתף את בן הזוג בדברים שכתב או שצייר בהתייחס לפעילויות הפנאי שלו בקיץ, ושניהם ישוחחו על השונה והדומה ביניהם.

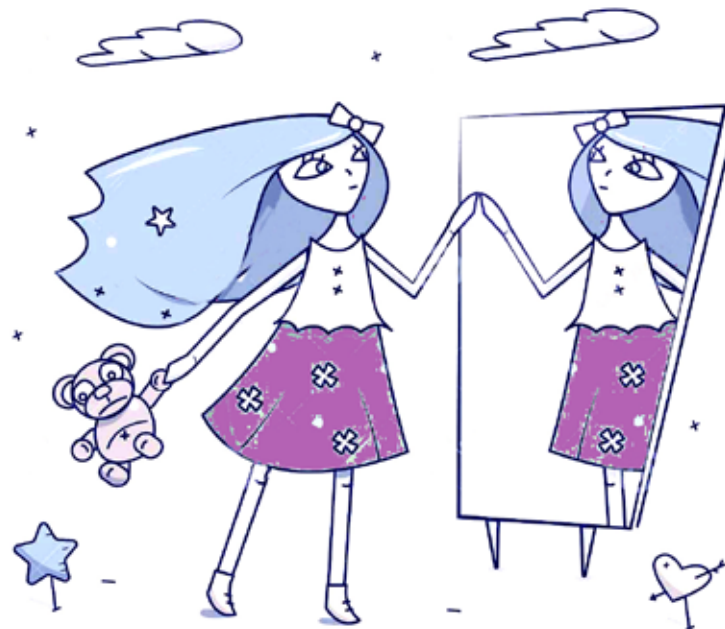
במליאה:

א. הזוגות ישתפו את חבריהם במליאה על אודות הדברים החדשים שלמדו זה על זה.

ב. המנחה יברר עם הלומדים:

- מה גיליתם על עצמכם? (מה אתם אוהבים/לא אוהבים לעשות בקיץ? עם מי? באילו מקומות? במה הפעילות תורמת לכם?)
- במה פעילויות הקיץ תורמות לכם? (בהתייחס לפיתוח כישרונות, למידה של דברים חדשים, טיפוח הקשרים במשפחה, חיזוק הקשר עם החברים ועוד).
- מה גיליתם על חבריכם? (במה אתם שונים? במה אתם דומים?)
- כיצד נוכל לכבד את בחירתם של אחרים לעסוק בפעילות הפנאי המועדפת עליהם?

לפעמים אני דומה, לפעמים אני שונה תמיד אני שווה

מטרות מרכזיות:

- העמקת ההיכרות בין הלומדים בהתייחס לשוני ולדמיון ביניהם.
- שיח והתנסות בחיבור לערכי מפתח הל"ב: כבוד, אחדות ושונות, שיתוף והשתתפות.

מסרים מרכזיים לדיון:

- חשוב לכבד את השונות (במראה, בתכונות, בהתנהגות, בהעדפות אישיות, במנהגים, במשפחה).
- במצבים מסוימים היחיד מרגיש דומה לחבריו לקבוצה, ובמצבים אחרים הוא מרגיש שונה.

במליאה - אני דומה, אני שונה

א. משחקים "ים-יבשה" - המנחה יזמין את הלומדים לעמוד במעגל ויקבע איתם שטח שיהיה מוגדר "ים" ושטח שיוגדר "יבשה" (ניתן לסמן את השטחים באמצעות חבל או גיר).

ב. המנחה יאמר משפטים שונים שמאפיינים את הלומדים בכיתה. לומדים שעונים על מאפיינים אלה יקפצו ל"ים" או ל"יבשה" בהתאם להנחיה.

לדוגמה:

מי שהוא בְּכֹר המשפחה יקפוץ ל"ים/יבשה".

בעלי עיניים כחולות יקפצו ל"ים/יבשה".

מי שמגדל בעל חיים...

מי שאוהב ללמוד מתמטיקה...

מי שלא נולד/ה בארץ... / אחד מהוריו לא נולד בארץ...

ג. במהלך המשחק יפנה מדי פעם המנחה לאחת הקבוצות (קבוצת "ים" או "יבשה") וישאל את חברי הקבוצה:

על השוני ועל הדמיון ביניהם או על השוני ועל הדמיון ביניהם לבין חברי הקבוצה השנייה, לדוגמה:

כולכם נכנסתם ל"ים/יבשה" מכיוון שכולכם בכורים, במה אתם שונים?

אתם נמצאים ב"יבשה" מכיוון שכולכם מגדלים חיות מחמד. במה אתם דומים לקבוצה שב"ים"?

* אחרי המשחק במליאה ניתן להתחלק לקבוצות ולאפשר לכל קבוצה לשחק "ים-יבשה" בהנחיית אחד הלומדים.

מבררים מסרים מרכזיים על כבוד לשונות

המנחה ישוחח עם הלומדים:

- מה למדתם על עצמכם? (במה אתם שונים מאחרים ובמה אתם דומים להם?)
- אילו דברים חדשים גיליתם על חבריכם?
- מתי אתם מרגישים שונים מאחרים? מדוע? (אפשר להתייחס למצבים במהלך פעילות לימודית או חברתית שבה הילדים מרגישים שונים מאחרים) האם זו הרגשה נעימה? מדוע? איך תוכלו לגרום שינעם לכם במצבים אלה?
- מדוע חשוב שנכבד את חברינו גם אם הם שונים מאיתנו?

מה אני יודע על החברים?

בזיקה לערכים: שיתוף והשתתפות, אחדות ושונות

המטרה: העמקת ההיכרות בין הלומדים

מודל ההפעלה: "משחק החידות"

הציוד הנדרש:

- שמינית בריסטול לכל לומד (או לוחות מחיקים)
- פתקים
- כלי כתיבה

משך ההפעלה:

משתנה בהתאם למספר הלומדים שיציגו חידות במליאה

מהלך ההפעלה:

שלב א - אני כותב חידה על עצמי

כל לומד יכתוב בפתק לבן שאלה על עצמו, כמו: מה אני אוהב לאכול? במה אני אוהב לשחק? מה אני אוהב לעשות עם בן משפחה? מה אני הכי אוהב בקיץ? איזו תכונה הכי בולטת אצלי? במה אני גאה בעצמי? מה משמח אותי במיוחד? מה אני רוצה להיות כשאגדל?

אפשרות נוספת: המנחה יציג כמה שאלות וכל לומד יבחר את השאלה שברצונו לכתוב בפתק.

שלב ב - מי יכול לענות על החידה שלי?

- אחד הלומדים יעמוד לפני המליאה ויציג את החידה שכתב בפתק.
- לרשות המליאה 30 שניות לנחש את התשובה ולכתוב אותה על גבי שמינית הבריסטול או על הלוח המחיק.
- בתום 30 השניות ירימו חברי המליאה את תשובותיהם למעלה.
- מי שהשיב תשובה נכונה, יסמן לעצמו נקודה בתחתית הבריסטול.
- הזמנת לומדים נוספים להציג את החידות שלהם.
- מנצח: לומד שצבר את מספר הנקודות הגבוה ביותר.

מתחברים לקבוצה

בזיקה לערך: אחדות ושונות

המטרה: התנסות באיתור השוני והדמיון בין ילדי הכיתה בהיבטים מגוונים.

מודל ההפעלה: "משחק הקבוצות"

משך ההפעלה: משתנה בהתאם למספר הקבוצות שיבחר המנחה.

מהלך ההפעלה:

שלב א - דומים ושונים מבחינה חיצונית

- המנחה יזמין למרכז החדר חמישה לומדים שלארבעה מהם אפיון חיצוני משותף.
- המליאה תנחש מהו האפיון החיצוני המשותף לארבעת הלומדים או מה מייחד את הלומד החמישי (לדוגמה: ארבעה מרכיבים משקפיים פרט לאחד, ארבעה לובשים חולצה כהה פרט לאחד).
- המליאה תאתר את המכנה המשותף לכל חמשת הלומדים.

שלב ב - דומים ושונים בהיבטים מגוונים

- המנחה יזמין למרכז החדר חמישה לומדים אחרים שלארבעה מהם יש מכנה משותף כלשהו, כמו: בשם הפרטי של ארבעתם מופיעה האות "י"; ארבעתם גרים באותו רחוב, ארבעתם משתתפים באותו חוג וכו'.
- המליאה תנחש מהו המכנה המשותף לארבעת הלומדים או מה מייחד את הלומד החמישי.
- המליאה תנסה לאתר אפיונים שמבדילים בין חברי הקבוצה (כמו: שניים בכורים, אחד מגדל חיית מחמד).
- במשך שלוש דקות יתבקשו חמשת הלומדים לשאול זה את זה שאלות על מנת לאתר את הדמיון ואת השוני ביניהם (תחביבים, כישרונות, מספר אחים ואחיות, תכונות).
- אפשר להזמין קבוצה נוספת ולהתנסות באיתור אפיונים משותפים או לאפשר למליאה ליצור קבוצות נוספות.

לא יודעים שאני...

מטרות הפעילות:

1. העמקת ההיכרות בין חברי הקבוצה.
2. ניהול שיח על אודות הדמיון והשוני בין חברי הקבוצה.
3. בירור השפעותיה של הקבוצה על תחושת השייכות של חבריה.

אוכלוסיית היעד:

כיתות א' - ב'

ציוד נדרש:

כרטיסים

מַצְבָּעִים (טושים), צבעים

מהלך הפעילות:

1. המנחה ישוחח עם המשתתפים על חשיבות העמקת ההיכרות ביניהם, ויבקש מהם לחשוב על מה שחבריהם לא יודעים עליהם (בהתייחס למשפחה, לתחביבים, לכישרונות, לזיכרונות אישיים וכו').
 2. כל משתתף יכתוב או יצייר על גבי כרטיס דבר אחד שחבריו לא יודעים עליו. הכרטיס יונח במרכז החדר*.
 3. המשתתפים יישבו במעגל מסביב לכרטיסים, ימיינו אותם לקבוצות בהתאם למידע המופיע בהם וישוחחו על אודות הדברים החדשים שגילו על הקבוצה.
 4. חלוקת המליאה לזוגות - כל אחד מבני הזוג יציג בפני חברו את הדברים שכתב/צייר על גבי הכרטיס והם ישוחחו על הדמיון ועל השוני ביניהם.
- *בהמשך אפשר ליצור פסיפס כיתתי מכל הכרטיסים.

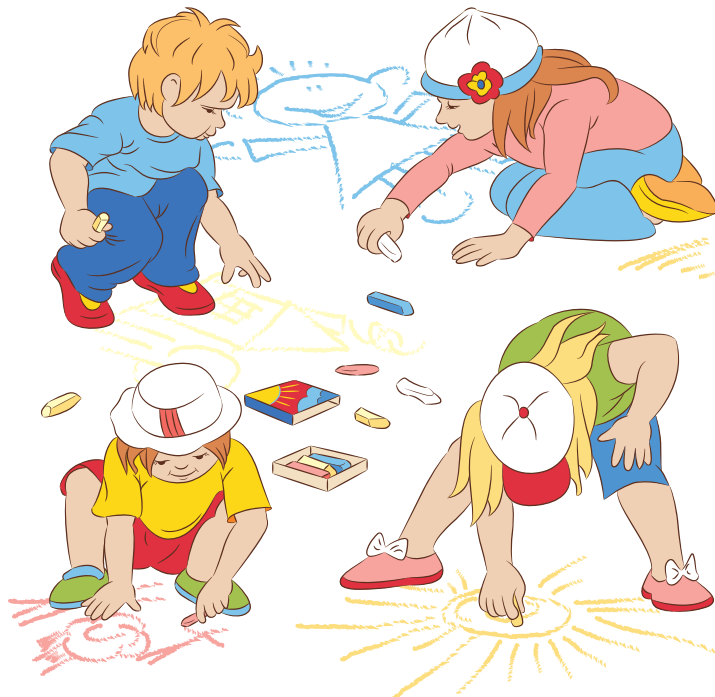
שאלות לשיח בעקבות הפעילות:

1. אילו דברים חדשים למדתם על חבריכם? מה הפתיע/שימח/ריגש אתכם?
2. מדוע חשוב להכיר זה את זה בכל מיני היבטים?
3. מה למדתם על הדמיון ועל השוני ביניכם? אילו רגשות הדבר מעורר בכם?
4. כיצד אתם יכולים לסייע לכל אחד להרגיש שייך ובטוח בקבוצה?

מסרים מרכזיים:

1. החשיבות שבהעמקת ההיכרות עם חברי הקבוצה: תורמת לתחושת קרבה, להבנה של הזולת, ליצירת שיתוף פעולה, לצמצום מחלוקות.
2. השפעת הקבוצה על תחושת השייכות של חברה.

כולנו יחד וכל אחד לחוד

מטרות הפעילות:

1. העמקת ההיכרות בין חברי הקבוצה.
2. התנסות בביטוי עצמי באמצעות יצירה.

אוכלוסיית היעד:

כיתות א' - ב'

ציוד נדרש:

בריסטול גדול

חומרי יצירה, כמו: מגזינים וניירות צבעוניים, צבעים

דבק

מספרים

מהלך הפעילות:

1. כל משתתף יכין יצירה אישית מחומרים שונים (נושאים אפשריים ליצירה: המשפחה שלי, מה אני אוהב לעשות עם המשפחה, מה אני רוצה להיות כשאגדל, פעילות פנאי אוהבה עלי, חלום שיש לי).
2. המנחה יזמין כל משתתף להציג את התוצר האישי בליווי הסבר ולהניח אותו על גבי בריסטול גדול שיונח במרכז החדר.
3. המשתתפים יתבוננו ביצירות חבריהם שהונחו בחדר, כל אחד מהם יבחר יצירה או שתיים שברצונו להוסיף להן כיתוב או ציור מתאים (בשטחים הפנויים שבין היצירות) ויכבד את היצירות של חבריו.
4. המשתתפים יתבוננו בתוצר המשותף ויכתבו מסר קצר המבטא ערכים שברצונם ליישם.

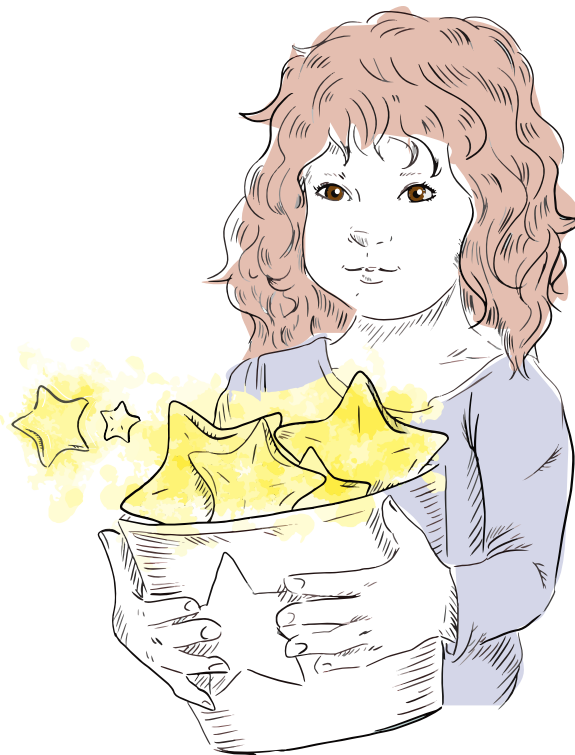
שאלות לשיח בעקבות הפעילות:

1. מה היה חשוב לכם לספר על עצמכם באמצעות היצירה האישית? מדוע?
2. מה למדתם על חבריכם? מה הפתיע/ריגש/שימח אתכם?
3. מה ברצונכם לומר לחבריכם, לשאול אותם או לבקש מהם? (בהתייחס לתוצר, בהתייחס לדברים שלמדתם עליו, בהתייחס ליחסים ביניכם).
4. מה למדתם על עצמכם כקבוצה?
5. מה תעשו על מנת ליישם את המסר שכתבתם? במי זה תלוי?

מסרים מרכזיים:

1. החשיבות שבהעמקת ההיכרות עם חברי הקבוצה: תורמת לתחושת קרבה, להבנה של הזולת, ליצירת שיתוף פעולה, לצמצום מחלוקות.
2. אחריות חברי הקבוצה ליישום דרכי התנהגות ערכיות בחיי היום-יום בכיתה.

קיץ של כוכבים

מטרות הפעילות:

1. העמקת ההיכרות בין חברי הקבוצה.
2. התנסות בביטוי עצמי באמצעות הצגת כישרון/תחום עניין.
3. התנסות במתן משוב מכבד.

אוכלוסיית היעד:

כיתות א' - ב'

ציוד נדרש:

תפאורה של תוכנית אירוח, כרזת "לוח הופעות", כרטיס "להיות כוכב", תחפושות ואביזרים שמייצגים כישרונות ותחומי עניין שונים (מפורט בפעילות).

מהלך הפעילות:

1. המנחה יזמין את המשתתפים להציג כישרון או תחום עניין בתוכנית "קיץ של כוכבים". המנחה יהיה המראיין ב"תוכנית" והמשתתפים יקבלו "זמן מסך" להצגת הכישרון/תחום העניין. לרשותם עזרים שונים: כלי נגינה, כובעים, צעיפים, תחפושות, כדורים, במה, "מצלמת טלוויזיה", מיקרופון וכו'. אפשר ליידע את המשתתפים מראש על אודות הפעילות ולהזמין להביא חפץ, פריט לבוש, תוצר שמתקשרים לכישרון/תחום העניין.
2. המנחה יקצה זמן להכנת ההיצג. משתתף שיסיים את ההיערכות ירשום את שמו על "לוח ההופעות".
3. הקרנת התוכנית "קיץ של כוכבים": כל משתתף יציג את הדברים שהכין במשך כשלוש דקות וחבריו (הקהל ב"תוכנית") ישאלו אותו שאלות או יתנו משוב מכבד.
4. בתום ה"תוכנית" כל משתתף ימלא את הכרטיס "להיות כוכב" (איך הרגשתי להיות כוכב? מה חשבתי? מה הייתי רוצה לומר לחבריי?) וישתף את חבריו.

שאלות לשיח בעקבות הפעילות:

1. איך הרגשתם כשיתפתם בכישרון/תחום עניין? איך הרגשתם כשהקשיבו לכם?
2. איך הרגשתם כשקיבלתם משוב מחבריכם? על מה הקפדתם כשנתתם משוב לחבריכם?
3. מה היה חשוב לכם לספר על עצמכם? מדוע?
4. איך הרגשתם כשהקשבתם לחבריכם? מה חשבתם? מה למדתם?
5. חשבו על הזדמנויות נוספות במהלך השנה שבהן תוכלו לשתף בתחביב, בחוויה אישית, ביצירה, בסיפור.

מסרים מרכזיים:

1. העמקת ההיכרות עם חברי הקבוצה באמצעות שיתוף במשהו אישי - הרגשות הנלווים לכך, התרומה למערכות היחסים, ההשפעה על תחושות השייכות והמסוגלות.
2. החשיבות שבמתן משוב מכבד.

מחפשים שותפים

מטרת הפעילות: העמקת ההיכרות בין הלומדים.

מודל ההפעלה: "חיפוש שותפים" ושיתוף בסיפורים אישיים.

מהלך ההפעלה:

שלב א' - מחפשים שותפים

המנחה יזמין את הלומדים להסתובב בחדר ולמצוא חברים הדומים להם בהיבטים שונים:

- ❖ גרים באותה שכונה.
 - ❖ מגדלים בעל חיים בבית.
 - ❖ מראה דומה: גובה, צבע עיניים, שיער וכו'.
 - ❖ תחביב בתחום זהה (תחומי הספורט, האומנויות, הכתיבה וכו').
 - ❖ אוהבים את אותם שירים, סדרות טלוויזיה או משחקים.
 - ❖ נולדו באותו חודש, נולדו באותו יום בחודש.
- * מדי 30-45 שניות, יציין המנחה נקודת דמיון אחרת שהלומדים נדרשים לאתר.

שלב ב' - לא יודעים עלי ש...

הלומדים יושבים במעגל. כל לומד משתף את חבריו במשהו שמרביתם אינם יודעים עליו.

שלב ג' - נותנים משוב ומסכמים

המנחה יזמין את הלומדים לתת משוב לחבריהם בהתייחס לדברים שסיפרו:

- בעקבות הדברים שסיפרת אני מרגיש...
 - אני רוצה לשבח אותך על..., להחמיא ל...
 - אני רוצה לשאול אותך..., לבקש ממך..., להודות לך על...
- המנחה ישוחח עם הלומדים על:
- רגשות ומחשבות שהתעוררו בהם בעקבות המשוב שקיבלו מחבריהם או שנתנו לחבריהם.
 - המאחד בין ילדי הכיתה והמייחד אותם.
 - חברים שלמדו להכיר מנקודת מבט נוספת.

החופש שלי, החופש שלך

מטרת הפעילות: העמקת ההיכרות בין הלומדים.

מודל ההפעלה: חיקוי תנועות ושיתוף בחוויות אישיות במהלך בירור המאחד והמייחד.

מהלך ההפעלה:

שלב א' - עוקבים אחרי

הלומדים עומדים במעגל. כל לומד בתורו (לפי סדר העמידה) אומר מילה או מעלה אסוציאציה הקשורה בעיניו לקיץ או לחופשה, ומצרף תנועה או מחווה קטנה. חבריו חוזרים על המילה/אסוציאציה שאמר ומחקים את התנועה שעשה (אסוציאציות אפשריות: כייף, משעמם, חום, טיול, קייטנה, ים, פייסבוק).

שלב ב' - שיתוף בחוויות אישיות

הלומדים יושבים במעגל. כל לומד מספר על חוויה אחת שחווה בחופשה או חוויה שהיה רוצה לחוות. אפשר לשתף בחוויות המתקשרות לנושאים אלו:

- עזרה לזולת.
- פעילות פנאי לבדו, עם חברים או עם בני משפחה.
- חופשה משפחתית.
- הישג בתחום שהלומד בחר לקדם במהלך החופשה.
- עיסוק בתחביב, פיתוח כישרון.

שלב ג' - נותנים משוב ומסכמים

המנחה יזמין את הלומדים לתת משוב לחבריהם בהתייחס לדברים שסיפרו:

- הדברים שסיפרת גרמו לי לחשוב...
- בעקבות הדברים שסיפרת, אני מרגיש...
- אני רוצה להחמיא לך..., לבקש..., להודות לך על...
- אני רוצה להזמין אותך ל..., להציע לך...

המנחה ישוחח עם הלומדים על:

- רגשות ומחשבות שהתעוררו בהם בעקבות המשוב שקיבלו מחבריהם או שנתנו לחבריהם.
- הדמיון והשוני בחוויות הקיץ של ילדי הכיתה.
- דברים חדשים שגילו אלה על אלה ועל עצמם כקבוצה.
- משאלות וציפיות להמשך חופשת הקיץ.

כל אחד מאיתנו - חלק משלם

מטרת הפעילות: העמקת ההיכרות בין הלומדים.

מודל ההפעלה: יצירת פאזל כיתתי ושיתוף בחוויות אישיות.

מהלך ההפעלה:

המנחה יכין מראש ריבוע קרטון ויגזור ממנו חלקי פאזל מגוונים בצורתם לפי מספר הלומדים.

שלב א' - יוצרים פאזל כיתתי

1. המנחה יציג את מטרת הפעילות: העמקת ההיכרות בין ילדי הכיתה.
2. כל לומד יקבל חלק מהפאזל, יציין עליו את שמו או את שם החיבה שלו או כינוי שאהוב עליו, יצבע ויאיר את החלק כרצונו.
3. הלומדים יחברו את חלקי הפאזל.

שלב ב' - מציגים את עצמנו ומשתפים בחוויות אישיות

הלומדים יישבו במעגל מסביב לפאזל שיצרו. כל לומד בתורו יציג את חלקו בפאזל ויספר משהו על עצמו: על תחביביו, על משפחתו, על חוויה אחת שחוווה בחופשה או משהו שחבריו אינם יודעים עליו.

שלב ג' - נותנים משוב ומסכמים

המנחה יזמין את הלומדים לתת משוב לחבריהם בהתייחס לדברים שסיפרו על עצמם:

- הדברים שסיפרת על עצמך גרמו לי לחשוב...
- בעקבות הדברים שסיפרת על עצמך אני מרגיש.../ אני מבין.../ אני יודע...
- אני רוצה לבקש.../ להודות לך על.../ להזמין אותך ל.../ להציע לך...

המנחה ישוחח עם הלומדים על:

- רגשות שהתעוררו בהם במהלך הפעילות.
- דברים חדשים שגילו אלה על אלה.

תעודת זהות שלי

מטרת הפעילות: העמקת ההיכרות בין הלומדים.

מודל ההפעלה: יצירת "תעודת זהות" ייחודית ושיח על אודות זהות ושייכות.

ציוד וחומרים נדרשים:

עיתונים, כתבי עת (ז'ורנלים), מספריים, דבק, רבע בריסטול לכל משתתף.

מהלך ההפעלה:

שלב א' - יוצרים "תעודות זהות"

כל לומד יגזור מהעיתונים מילים או תמונות המאפיינים אותו והמתארים: תכונות וכישרונות שיש לו, העדפות אישיות בלבוש, במאכל, תחביבים ותחומי עניין, סיפור מעניין שקשור אליו או למשפחתו ועוד.

שלב ב' - מציגים את "תעודות הזהות"

יושבים במעגל. כל לומד יציג את התוצר ויספר על עצמו. בתום כל הצגה אפשר לשאול את המציג שאלה אחת בהתייחס לדברים שסיפר.

שלב ג' - משוחחים עלינו

המנחה ישוחח עם הלומדים על:

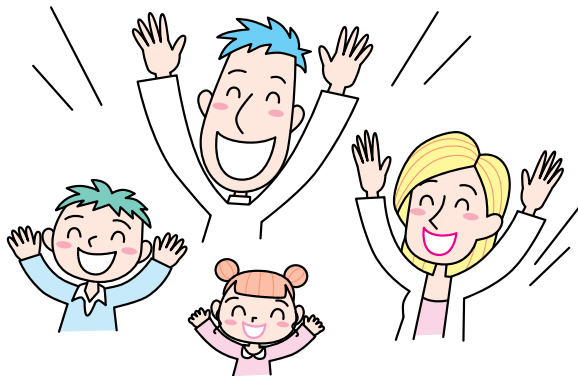
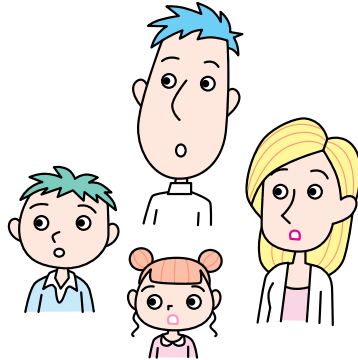
- שלב הכנת "תעודות הזהות" האישיות - רגשות שהתעוררו אצלם, דברים שלמדו על עצמם, התלבטויות שהיו להם, דברים שהיה חשוב להם להציג לקבוצה.
- חברים שכעת הם מכירים טוב יותר.
- דברים שלמדו על אחרים בכיתה ועל הכיתה כקבוצה.
- ההשפעות של הצגת ה"תעודות" ושל ההקשבה לאחרים על תחושת השייכות.

למנחה: יצירת "תעודות הזהות" מאפשרת לכל משתתף להיות מודע יותר להעדפותיו ולתכונותיו וליצור "תמונה" של אישיותו ושל אפיוניו. האפשרות להציג מקצת מעולמו בפני האחרים מחדדת את תחושת הזהות והנפרדות שלו ומאפשרת לו לבטא את ייחודיותו.

משפחה בחופשה

סיפורה של משפחה

מטרת הפעילות:

שיח ופעילות בנושא המשפחה

אוכלוסיית היעד:

פעילות משותפת לתלמידי כיתות א'-ב' ובני משפחותיהם

מהלך הפעילות:

שלב א' - בוחנים מסרים בעקבות עיון ביצירה ספרותית

- עיון משותף ביצירה ספרותית בנושא המשפחה (שיר, סיפור, אגדה, סיפור עם, משל, אחר). בבחירת היצירה ניתן להיעזר ברשימה המצורפת בהמשך.
- שיח בעקבות העיון ביצירה:
 - כיצד הרגשתם כשקראתם את היצירה? מה חשבתם? מדוע?
 - איזה מסר בנושא המשפחה מעבירה לנו היצירה? (בהתייחס לערכי המשפחה, לקשרים המשפחתיים, לחשיבות המשפחה ועוד).

שלב ב' - יוצרים מסרים בנושא המשפחה

הצעות לפעילויות:

- לשתף במסר שעובר במשפחה (אפשר להציג את המסר בשיר, בסיפור, ליצור יצירה שתבטא את המסר).
- ליצור את "המשפחה שלנו" מחומרים שונים ולהציג בתערוכה [באמצעות ציור, הדפק (קולאז'), קיפולי נייר, קומיקס, בובות אצבע, אחר]. אפשר לשלב ביצירה מסר שעובר במשפחה.
- להמחזיז חלקים מהיצירה הספרותית ולשלב מסר רלוונטי.
- לכתוב המשך ליצירה הספרותית ולשלב בו מסר (לכתוב סוף אחר, להוסיף בית לשיר).
- הכנת מתנה למשפחה שלנו: מה נרצה להעניק? למי? מדוע?

שלב ג' - משתפים

משפחות שיבחרו בכך ישתפו במסר ובתוצרים שהכינו.

הצעות לספרים בנושא המשפחה לכיתות א'-ב'

שם הספר	שם הסופר
משגעת פילים	אורלב אורי
אבא שלי איש-ציפור	אלמונד דייד
האפרוח העשירי	אלתרמן נתן
אח חדש לגמרי	גרוסמן דויד
ג'רפה ולישון	גרוסמן דויד
החברה הסודית של רחלי	גרוסמן דויד
חיבוק	גרוסמן דויד
שק קמח	גרוסמן דויד
אל תדאגי רותי	גרוסמן דויד
שבעה אכלנים משונים	הוברמן מרי אן
ספר המשפחות הגדול	הופמן מרי
יוסי ילד שלי מוצלח	הלל ע'
תמונה משפחתית	הראל נירה
לא יכול לישון, דובון?	ואדל מרטין
ארנבון בורח מהבית	ויז בראון מרגרט
איגי ואני	ולנטיין ג'ני
המכנסים החדשים של אבא	יוליוס לאה
תנחש כמה אני אוהב אותך	מקברטני סם
סיפורי משפחת גדליהו	מרפי ג'יל
ספינקי ברוגז	סטייג ויליאם
קלמנטיין והאסיפה המשפחתית	פניפקר שרה
אימא שלי היא הכי...	קלר אלינוער
אבא עושה בושות	שלו מאיר
ילד של אימא	שלו צרויה
אבא חום	שמואל נעמי

הצעות לפעילויות בנושא המשפחה

1. התפקיד שלי בבית

א. כל לומד יתאר בכרטיס אישי תפקיד שהוא ממלא בבית.

שאלות לדוגמה:

- מהו התפקיד שלי? מתי אני ממלא אותו? עם מי?
- מה באחריותי לעשות במסגרת התפקיד? על מה עלי להקפיד?
- מה אני אוהב/לא אוהב בתפקיד?
- מדוע חשוב למלא תפקיד זה? במה הוא תורם לי ולמשפחה?

ב. הלומדים יציגו את התפקיד שלהם לחבריהם (בפנטומימה, בציור, בחידה).

2. פנאי במשפחה

א. הלומדים יספרו מה הם אוהבים לעשות בשעות הפנאי המשותפות להם ולבני המשפחה (בשבת, בקיץ, בשעות אחה"צ).

שאלות לדוגמה:

- מה אתה אוהבים לעשות עם בני המשפחה בשעות הפנאי?
- ממה אתם נהנים במיוחד? מדוע אתם מעדיפים דווקא את הפעילות הזו?
- על מה חשוב להקפיד על מנת שכולם ייהנו בפעילות?
- האם ישנה פעילות נוספת שהייתם מציעים לבני המשפחה להתנסות בה? מהי הפעילות?

ב. הלומדים יכינו סימנייה לפעילות פנאי מהנה.

על גבי הסימנייה יציירו ויכתבו את הערכים שחשוב ליישם בעת הפעילות המשותפת (כמו: כבוד לשותפים לפעילות, אחריות, נתינה).

3. המקום המיוחד שלנו

א. הלומדים יספרו על חוויה חיובית הזכורה להם שחוו במקום שבו ביקרו עם בן משפחה.

שאלות לדוגמה:

- מהו המקום? עם מי ביקרתם בו?
- מהי החוויה הזכורה לכם ממקום זה? (מה עשיתם? מה ראיתם?)
- ממה נהניתם במיוחד?
- האם תרצו לבקר שוב במקום הזה? מדוע? עם מי תרצו לבקר בו?

ב. הלומדים יציירו את החוויה שעליה סיפרו, ויצרו יחד אלבום תמונות של חוויות מיוחדות עם בני המשפחה. האלבום יוצג בתערוכה בכיתה ובבית-הספר.

4. הזמנים המיוחדים במשפחה

א. הלומדים יספרו על האופן שבו הם מציינים אירועים ומועדים שונים במשפחתם: ימי הולדת, אירועים משפחתיים, חופשות (כל לומד יבחר את האירוע/המועד שאליו ברצונו להתייחס).

שאלות לדוגמה:

- מהו האירוע/המועד שבחרתם?
- כיצד מציינים במשפחתכם אירוע/מועד זה?
- מה אתם אוהבים במיוחד באירוע/מועד הזה? מה הייתם רוצים לשנות?

ב. הלומדים יציירו רגע מתוך האירוע/מועד שאותו תיארו ויכתבו מסר למשפחתם.

5. החג האהוב על משפחתי

א. הלומדים יבחרו חג ויספרו על האופן שבו מציינים אותו במשפחתם.

שאלות לדוגמה:

- מהו החג שבחרתם? מדוע בחרתם בחג זה דווקא?
- כיצד נוהגים לחגוג את החג במשפחתכם?
- מה אתם אוהבים בחג זה במיוחד?
- איזה תפקיד אתם ממלאים בהכנות לחג? בחג עצמו?
- במה תרצו לתרום לחג המשפחתי? עם מי תוכלו לשוחח על כך ולתכנן זאת?

ב. הלומדים יציירו חפץ, אירוע או מקום הקשורים לחג ויכתבו מסר למשפחתם.

6. דמות שמלווה אותי

א. הלומדים יספרו לחבריהם על בן משפחה שאליו הם קשורים באופן מיוחד.

שאלות לדוגמה:

- מיהו בן המשפחה שעליו תרצו לספר? מדוע בחרתם דווקא בו?
- תארו את הקשר המיוחד ביניכם.
- מה אתם מרגישים וחושבים כשאתם נזכרים בו? מדוע?
- מה הייתם רוצים לומר לבן המשפחה? על מה תרצו להודות לו?

ב. הלומדים יכתבו מכתב או כרטיס תודה לבן המשפחה.

7. איחולים למשפחה

א. הלומדים יחשבו על בן משפחה שהיו רוצים לאחל לו איחול כלשהו.

שאלות לדוגמה:

- מיהו בן המשפחה? מה הייתם רוצים לאחל לו? מדוע?
- כיצד תרצו לאחל לו זאת? (בשיחה פנים אל פנים? במכתב? בשיחת טלפון? במסרון?)
- כיצד לדעתכם הוא ירגיש או יגיב?

ב. הלומדים יצרו "ספר איחולים למשפחה" שבו יתעדו את המכתבים, המסרונים ושיחות האיחולים.

8. אחריות במשפחה

א. כל לומד יתאר בכרטיס אישי רגע שבו גילה אחריות בקרב בני המשפחה.

שאלות לדוגמה:

- במה התבטאה האחריות שגיליתם? (מה עשיתם? מה אמרתם? למי?)
- מדוע בחרתם לגלות אחריות באירוע זה?
- כיצד הרגשתם ברגע שבו גיליתם אחריות? ואחריו? מדוע?
- כיצד הגיבו בני המשפחה?
- במה תרמה לכם ולמשפחה ההתנהגות האחראית?

ב. הלומדים יציגו לחבריהם את האירוע שבו גילו אחריות (בפנטומימה, בציור, בחידה).

הלומדים יעניקו זה לזה "תעודת אחריות במשפחה" שבה יפרטו את הסיבות להענקת התעודה.

9. נתינה למשפחה

א. הלומדים יספרו על רגע שבו גילו נתינה לבני המשפחה.

שאלות לדוגמה:

- מהו האירוע שבו גיליתם נתינה? (מה נתתם? למי? מתי? היכן?)
- כיצד הרגשתם ברגע הנתינה? אחריו? מדוע?
- במה תרמה הנתינה לבני המשפחה? כיצד הם הגיבו?
- במה תרמה לכם הנתינה? (מה חוויתם? מה למדתם? מה קיבלתם?)

ב. הלומדים יעניקו זה לזה "מדליית נתינה למשפחה" שבה יפרטו את הסיבות להענקת המדליה.

תודה מכל הלב

מטרות מרכזיות:

- העלאת המודעות לחשיבות שבהבעת תודה.
- שיח על אודות הבעת תודה והשפעותיה.

מסרים מרכזיים לדיון:

- חשוב להוקיר תודה לדמויות שונות בחיינו. אפשר לעשות זאת במועדים שונים ובדרכים מגוונות.
- הבעת התודה משפיעה על מביע התודה ועל מקבל התודה.

אישי - למי ועל מה אוכל להודות?

כל לומד יחשוב על מה הוא יכול להודות לדמויות משמעותיות שמלוות אותו.

במליאה - משוחחים על התודה ועל ביטוייה

א. לומד שיבחר בכך, יספר לחבריו על דמות אחת ועל מה הוא רוצה להודות לה.

ב. המנחה ישוחח עם הלומדים:

- ספרו על מקרה שבו מישהו הודה לכם: מי הודה לכם? על מה? כיצד עשה זאת? כיצד הרגשתם? מדוע?
- מדוע חשוב להודות לדמויות שונות שמלוות אותנו?
- על מה אפשר להודות להן? מתי?
- באילו דרכים אפשר להודות?
- כיצד לדעתכם תרגישו בעקבות הבעת התודה?

אישי - מביעים תודה

כל לומד יתכן כיצד יביע תודה לדמות שבחר. אפשר להכין יצירה, לכתוב שיר אישי, מכתב, ברכה.

כרטיס לפעילות אישית

חשוב על דמויות שמלוות אותך (הורה, אח/אחות, מדריך, סבא/סבתא, קרוב משפחה, חבר/ה, מנהל/ת, מורה).
כתוב מתחת לכל משפט לאיזו דמות הוא מתאים.

תודה לך על... כייף לי לשחק איתך הדמות: _____	תודה לך על... את/ה מלמד/ת אותי דברים חדשים הדמות: _____
תודה לך על... את/ה מצחיק/ה אותי הדמות: _____	תודה לך על... כשאני איתך אני מרגיש/ה בטוח/ה הדמות: _____
תודה לך על... את/ה מקשיב/ה לי הדמות: _____	תודה לך על... את/ה דואג/ת לי הדמות: _____
תודה לך על... את/ה דואג/ת שנלמד וגם נהנה הדמות: _____	תודה לך על... כשאני עצוב/ה, את/ה מעודד/ת אותי הדמות: _____

תכנון שעות הפנאי בחופש הגדול

בחופש הגדול אספיק הכול?

לאורך השנה, תמיד ניסיתי
להספיק הכול, ולא ממש הצלחתי.
אך לא דאגתי, יכולתי לוותר
כי ידעתי שבחופש הכול יסתדר.
כי הרי כשיגיע החופש הגדול,
אוכל להספיק את הכול:
לעשות מה שאני אוהב לבדי ועם חברים
ואפילו לעזור בבית להורים.

למשל, כשהחדר שלי לא היה מסודר,
ואימא ביקשה שאסדר אותו כבר,
הרגשתי שאותה אני מעט מאכזב,
וזה עשה לי רע בלב.
תמיד אמרתי: "עכשיו אני יכול!"
אך הבטחתי לסדר, בחופש הגדול.

בחשבון רציתי לשפר את ההישגים,
והיה לי קשה למצוא זמן מתאים:
זמן לתרגל ולחזור על הכללים,
זמן להשקיע כדי לשפר את הציונים.

אבל ידעתי שהחופש יגיע,
יהיה לי זמן להשקיע,
זמן ללמוד, לתרגל ולשפר
כדי שבשנה הבאה אצליח יותר.

ירון ואני חיפשנו רבות
זמן לשנינו כדי לשחק ולבלות.
אנחנו חברים מאוד קרובים,
אך לא הצלחנו למצוא זמן לשנינו יתאים.

אבל קיוויתי שהכול יסתדר,
החופש יגיע, ואנחנו שוב נתחבר.
נוכל לשחק, ללכת לים,
ויהיה לנו קיץ פשוט מושלם.

והנה הגיע החופש - זמן לבילויים,
שעות של שינה והרבה טיולים.
ראיתי טלוויזיה עד שעות מאוחרות,
שיחקתי במחשב שעות ארוכות.
הימים חלפו ממש בלי שהרגשתי,
ואת כל מה שרציתי, בקושי הספקתי.

איך זה בכלל יכול להיות
שהחופש עבר לי כמו מספר שניות?
איך לא הספקתי לתרגל בחשבון?
איך לא הספקתי לבלות עם ירון?

ומה עם החדר שהבטחתי לסדר?
אימא שוב תתאכזב? אני שוב אצטער?
איך זה שמחר החופש הגדול נגמר,
ואני לא הספקתי לעשות שום דבר?

1. מה מרגיש הילד בשיר לקראת סוף החופש הגדול? מדוע?

2. מה תכנן לעשות בחופש ולא הספיק? מדוע לדעתכם לא הספיק לעשות את כל מה שרצה?

3. "פינת היועץ הצעיר" - יעצו לילד מה לעשות כדי שיספיק לעסוק בזמנו הפנוי בקיץ
בכל מה שהוא מתכנן. כתבו את עצותיכם על גבי "מפתחות" וצרו "צרור מפתחות לחופשה מהנה".

מעורבות חברתית גם בחופשה הגדולה

מטרות הפעילות:

1. העלאת המודעות לחשיבות תכנון החופשה.
2. בירור הדרכים לגלות מעורבות חברתית ולתרום לאחרים ולסביבה גם במהלך החופשה.
3. גיבוש לוח פעילויות לחופשה הגדולה.

אוכלוסיית היעד:

כיתות א' - ב'

ציוד נדרש:

דפים כמספר המשתתפים, מצבעים (טושים)

לוח חודשי לחופשת הקיץ

מהלך הפעילות:

1. כל משתתף יכתוב רעיונות לפעילות בהמשך החופשה ויתלה בחדר (פעילויות לבדו ועם אחרים, פעילויות שיש בהן תרומה לסביבה וכו').
2. כל המשתתפים יסתובבו בחדר, יקראו את הרעיונות השונים וירשמו לעצמם רעיונות שאהבו. כל משתתף יבחר לפחות פעילות אחת שבכוחו ליישם שיש בה נתינה ותרומה לאחרים.
3. כל משתתף יכתוב את הפעילויות שבחר בלוח החודשי להמשך החופשה.
4. המשתתפים יציגו לחבריהם את הלוחות שיצרו.

שאלות לשיח בעקבות הפעילות:

1. מדוע חשוב לתכנן מראש את הפעילויות שבהן נרצה לעסוק בקיץ? אילו שיקולים יש להביא בחשבון?
2. כיצד ניתן לגלות מעורבות חברתית גם בחופשה (צינון ביטויים למעורבות חברתית כלפי אחרים והסביבה)?
3. מה תעשו כדי לממש את הפעילויות שבחרתם? מה דרוש לכם לצורך זה? (היכרות עם מקומות, עזרה מבני המשפחה, ציוד, מקום, תיאום עם אחרים, שיתוף פעולה עם אחרים, התנהגות בטוחה וכו').

מסרים מרכזיים:

1. חשיבות התכנון המוקדם של החופשה מתוך התחשבות בעלויות, בלוחות זמנים, באילוצים, במשאבים, בשותפים וכו'.
2. ביטויים של מעורבות חברתית בחופשה: שמירה על הסביבה, עזרה לבני המשפחה, ביצוע תפקיד בבית, עזרה לשכנים וכו'.

"מפת החופשה" שלי

מטרות הפעילות:

1. העלאת המודעות לסוגי הפעילויות שבהן ניתן לעסוק בחופשה הגדולה.
2. יצירת "מפת חופשה" אישית.

אוכלוסיית היעד:

כיתות א' - ג'

ציוד נדרש:

"מפת החופשה" כמספר המשתתפים

צבעים

מהלך הפעילות:

1. כל משתתף ירשום רשימה של פעילויות שבהן הוא מתכנן לעסוק בחופשה.
2. כל משתתף יקבל את "מפת החופשה" שלפניכם וימייין את הפעילויות שרשם בה על-פי האפיונים המופיעים במפה: לימודים, בילוי עם המשפחה, מנוחה, בילוי עם חברים, עיסוק במה שאני אוהב, עזרה לסביבה, אחר.
3. המשתתף יציין ב"מפה" את מספר הפעילויות מכל סוג. לדוגמה: שתי פעילויות הקשורות ללימודים ולהרחבת הידיעות, שלוש פעילויות של בילוי עם חברים וכו'. ניתן לצבוע את הפלחים הרלוונטיים בהתאם לצבע המופיע ב"מפה".
4. כל משתתף יתבונן ב"מפה" האישית שהתקבלה ויבדוק: מה אני למד? האם אני שבע רצון מסוגי הפעילויות שבהן בחרתי לעסוק וכן המינון שלהן? מה בכוחי לשנות?
5. משתתף שיבחר בכך יציג בפני חבריו את "מפת החופשה" שלו.

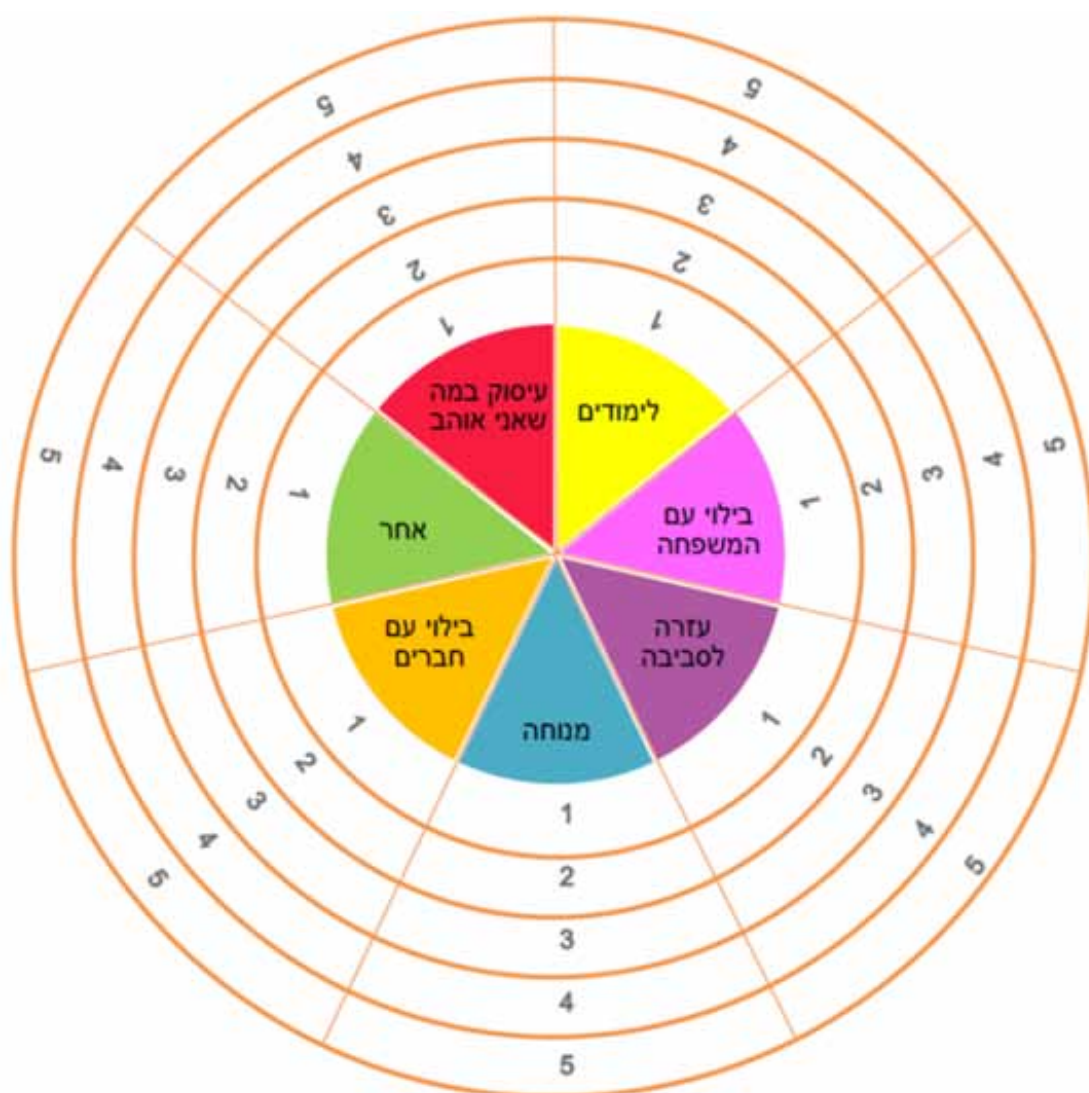
שאלות לשיח בעקבות הפעילות:

1. מה למדתם על עצמכם בהקשר לפעילויות המועדפות עליכם בחופשה?
2. מה למדתם על תכנון החופשה?

מסרים מרכזיים:

1. החשיבות שבתכנון החופשה הגדולה.
2. סוגי הפעילויות שניתן לעסוק בהן בחופשה ומידת ההתאמה ליכולות, למשאבים, להעדפות האישיות.

”מפת החופשה” שלי

אני מנהל את הפנאי בחופשה

מטרת הפעילות: הגברת המודעות לאופן ניהול הפנאי של הפרט בחופשה.

מודל ההפעלה: יצירה של "לוח שבועי" ובחינתו, ושיח על אודות סוגיות בניהול הפנאי.

ציוד וחומרים נדרשים: "לוח שבועי" כמספר המשתתפים, צבעים.

מהלך ההפעלה:

שלב א' - אישי, הכנת "לוח שבועי"

1. כל לומד יציין שלוש מטרות שהציב לעצמו לחופשה הגדולה.
2. הלומד יתאר באמצעות לוח שבועי את סדר יומו בשבוע האחרון. הלומד יתבקש לשבץ בלוח את הזמן שהקדיש בשבוע האחרון לעיסוק בתחומים שונים:

- התנדבות ומעורבות חברתית בקהילה
- ביצוע משימות בבית
- פעילות בתחום הלימודי
- קייטנה, חוגים
- צפייה בטלוויזיה ופעילות במחשב
- בילוי עם חברים בבית ומחוצה לו
- עיסוק בפעילויות פנאי מגוונות לבדו ועם המשפחה
- אחר

3. הלומד יצבע את הפעילויות השונות שבלוח לפי קטגוריות שיקבע, לדוגמה:

- אדום - פעילות בתחום הלימודי. כתום - פעילות שמאפשרת פיתוח כישרון או עיסוק בתחביב.
- ירוק - בילוי עם החברים. סגול - בילוי עם המשפחה. ורוד - התנדבות בקהילה וביצוע משימות בבית.
- כחול - צפייה בטלוויזיה ופעילות במחשב. צהוב - קייטנה וחוגים.

4. הלומד יבחן את תמונת המצב המשתקפת בלוח:

- באילו תחומים אני מרבה לעסוק? האם העיסוק בתחומים אלה תורם לקידום המטרות שהצבתי לעצמי? באיזו מידה?
- האם ישנו תחום שבו הייתי רוצה לעסוק יותר? איך אוכל לשלב זאת בזמן העומד לרשותי?
- אילו שינויים אני צריך לעשות בסדר היום שלי בחופשה במטרה לקדם את המטרות שהצבתי לעצמי?

שלב ב' - במליאה, מקבלים אחריות על ניהול הפנאי בחופשה

- כל לומד ישתף בלמידה האישית בעקבות ההתנסות:
מה למד על הדרך שבה הוא מנהל את הפנאי בחופשה? מה היה רוצה לשנות? מי ומה יסייע לו בכך?
 - המנחה ישוחח עם הלומדים על ההיבטים הבאים:
- הצבת מטרות - החשיבות שבקביעת מטרות ממוקדות.
 - אחריות - האחריות לניהול הפנאי באופן מושכל שיאפשר לקדם את המטרות.
 - בחירה וויתור - בחירה בפעילות עשויה להיות כרוכה בויתור, וחשוב לקבל החלטה מודעת לכך.
 - גמישות - יש להביא בחשבון אירועים לא צפויים שמשפיעים על ניהול הפנאי.

הצעה ללוח תכנון שבועי:

לוח תכנון שבועי לחופשת הקיץ						
בין השעות	יום ראשון	יום שני	יום שלישי	יום רביעי	יום חמישי	יום שישי
9:00-10:00						
10:00-11:00						
11:00-12:00						
12:00-13:00						
13:00-14:00						
14:00-15:00						
15:00-16:00						
16:00-17:00						
17:00-18:00						
18:00-19:00						
19:00-20:00						
20:00-21:00						
21:00-22:00						

שיתוף פעולה בקבוצה

ייחודיות וזהות

מטרות הפעילות:

1. התנסות בעבודה בצוות.
2. בירור סוגיות ערכיות בדגש על נתינה, על מעורבות חברתית ועל כבוד.

אוכלוסיית היעד:

כיתות א' - ג'

ציוד נדרש:

חומרים ליצירה, כמו: עיתונים, מספרים, צבעים, דבק, בריסטול, ניירות צבעוניים

מהלך הפעילות:

1. חלוקת המליאה לקבוצות. כל קבוצה תבחר נושא ערכי והיא תהיה שגרירה שלו (לדוגמה: התחשבות בזולת, כבוד לבעלי חיים, שמירה על איכות הסביבה).
2. חברי הקבוצה יפרטו דרכי התנהגות הקשורות לנושא שבחרו.
לדוגמה: התחשבות בזולת - כבוד לרגשות ולצרכים של האחר, סובלנות כלפי דעות שונות, ויתור. כבוד לבעלי חיים - טיפול, הגנה, הימנעות מפגיעה. שמירה על איכות הסביבה - ניקיון, טיפוח, הימנעות מזיהום האוויר, הגנה על הצומח.
3. חברי הקבוצה יכינו יצירה שתבטא את דרכי ההתנהגות שעליהן שוחחו ויתכננו כיצד והיכן יציגו את התוצר בכיתה ובבית-הספר.

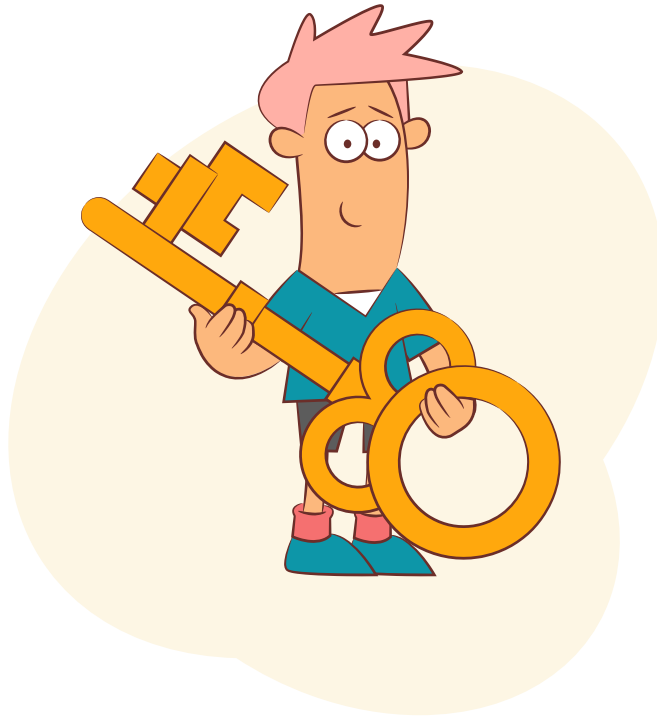
שאלות לשיח בעקבות הפעילות:

1. כיצד הנושא שבחרתם בא לידי ביטוי בחיי היום-יום? כיצד יכולים ילדים לקדם את המודעות לנושא?
2. תארו כיצד פעלתם כצוות: איך קיבלתם החלטות? כיצד התמודדתם עם דעות שונות? מה סייע לכם? מה עיכב את עבודת הצוות?
3. אילו ערכים יישמתם במהלך ההתנסות?

מסרים מרכזיים:

1. בכוחו של כל אחד בכל גיל להשפיע ולתרום לחברה אכפתית יותר.
2. דוגמאות לביטויים של מעורבות חברתית: ערנות לסובב, אכפתיות, עשייה למען הזולת והסביבה, נקיטת עמדה.
3. קבלת החלטות בצוות בדרך מכבדת תורמת ליחסים, למשימה ולתוצר.

מפתחות האחריות

מטרות הפעילות:

1. הגברת המודעות לאחריות האישית של כל חבר בקבוצה במילוי המשימה.
2. בירור הנוגע לביטויים שונים של התנהגות אחראית.

אוכלוסיית היעד:

כיתות ג'

ציוד נדרש:

חומרים ליצירה, כמו: בריסטולים, צבעים, ניירות צבעוניים, מספריים

מהלך הפעילות:

1. המנחה יתאר בפני המשתתפים את האירוע הבא:
ילדי כיתה ג' החליטו שלקראת סיום החופש הגדול וחזרה ללימודים הם יארגנו את מסיבת פתיחת השנה בכוחות עצמם. הם נפגשו כמה פעמים במהלך החופש הגדול והחליטו מה יהיה תפקידו של כל אחד מהם בהכנות ובמהלך המסיבה.
2. ביום המסיבה נשמעו האמירות הבאות:
 - מיכאל: הבאתי את המשקאות שהבטחתי, והחלטתי להביא גם כוסות ליתר ביטחון...
 - גל: אני מאוד מצטער, שכחתי את הדיסק בבית...
 - רונת: אור חולה ולא תגיע, היא נתנה לי את הקישוטים שהכינה כדי שנתלה אותם.
 - מעין: בסופר שליד הבית שלי נגמרו הפיתות, אז לא יכולתי להביא...
 - דניאל: לא הספקתי להכין משחקים, הייתי חייב לשמור על האחים שלי...
 - רותם: ניסיתי את הרמקולים שלי בבית והם לא עבדו, בסוף שאלתי מחברים...
3. חלוקת המליאה לקבוצות. חברי הקבוצה ישוחחו על: מה הצליח? בזכות מה/מי? מה לא הצליח? מאיזו סיבה? אילו הצעות ניתן לתלמידי הכיתה על מנת שבפעם הבאה יהיה מוצלח יותר?
4. חברי כל קבוצה יכינו את "מפתחות האחריות". בכל מפתח יצוין מרכיב הנדרש להצלחת המשימה הקבוצתית והם יציגו את התוצר במליאה.

שאלות לשיח בעקבות הפעילות:

1. אילו משימות בכיתה ובבית-הספר אתם ממלאים בצוות? מה קשה לכם? מה קל?
2. למה אתם זקוקים על מנת לפעול בצוות? מה תלוי בכם? מה אינו תלוי בכם?
3. אילו ערכים יישמתם במהלך השיח וההתנסות?

מסרים מרכזיים:

1. דוגמאות לביטוי של אחריות: אכפתיות, יוזמה, מילוי התפקיד, מימוש החלטות.
2. בכוחו של כל חבר בקבוצה לתרום להצלחת המשימה.

יוצרים זרים ומתחשבים

מטרות הפעילות:

1. העלאת המודעות לחשיבות של שיתוף פעולה בעבודה בצוות.
2. התנסות בעבודה בצוות.

אוכלוסיית היעד:

כיתות א' - ב'

ציוד נדרש:

פירות חתוכים וחצאי מלון
צלחות וקיסמים
חומרי יצירה

מהלך הפעילות:

1. חלוקת המליאה לקבוצות. לרשות כל קבוצה: חצי מלון, פירות חתוכים, קיסמים וחומרי יצירה.
2. הקבוצה תיצור מהחומרים שברשותה "זר פירות" שאותו תעניק לקבוצה אחרת. לזר יצורף כרטיס איחולים לקיץ.

שאלות לשיח בעקבות הפעילות:

1. ממה נהניתם בביצוע הפעילות בצוות? ממה לא נהניתם?
2. האם אתם שבעי רצון מהתוצר? מדוע?
3. תארו כיצד פעלתם כצוות: איך קיבלתם החלטות? מה הצליח? מה לא הצליח?
4. איך בא לידי ביטוי שיתוף הפעולה ביניכם? מדוע חשוב לשתף פעולה בעבודה בצוות?

מסרים מרכזיים:

1. ביטויים של שיתוף פעולה: התחשבות, ויתור, מתן מקום לכישורים השונים ולדעות השונות.
2. שיתוף פעולה תורם לאווירה נעימה ולתוצר.

צוות לעניין

מטרות הפעילות:

1. התנסות בעבודה בצוות.
2. בירור סוגיות המתקשרות לעבודה בצוות.

אוכלוסיית היעד:

כיתות א' - ב'

ציוד נדרש:

בהתאם לנדרש בפעילות הנבחרת כמפורט בהמשך.

מהלך הפעילות:

התנסות בתחרות בין צוותים, לדוגמה:

1. השרשרת הארוכה ביותר - כל חבר בצוות יצור שרשרת מרצועות נייר. בתום הזמן המוקצב יחברו חברי הצוות את השרשראות האישיות לשרשרת אחת ארוכה. הצוות המנצח הוא הצוות שיצר את השרשרת הארוכה ביותר.
2. ה"גן הפורח" ביותר - כל צוות יצור פרחים מעיסת נייר / ניירות קרפ / ניירות צבעוניים / אחר. הצוות המנצח הוא הצוות שיצר את מספר הפרחים הגדול ביותר.
3. חרוזים בקל - כל צוות יקבל שני מְכָלִים: האחד ריק והשני מלא בחרוזים (המכל יכול להיות: דלי, קופסאות בגדלים זהים, בקבוק פלסטיק). המכלים יוצבו במרחק עשרה צעדים זה מזה. משימת הצוות: למלא את המכל הריק בכמה שיותר חרוזים במשך חמש דקות. חברי הצוות יסתדרו בטור במרחק של 10 צעדים מהמכל. כל חבר בתורו יעביר חרוז אחד למכל הריק באמצעות כף. במקרה שהחרוז נופל עליו לחזור לנקודת המוצא. הצוות המנצח הוא הצוות שהעביר את הכמות הגדולה ביותר של החרוזים.

שאלות לשיח בעקבות הפעילות:

1. כיצד הרגשתם כשפעלתם כצוות? מדוע? מה אהבתם? מה לא אהבתם? מדוע?
2. מה סייע לעבודת הצוות? מה הקשה על עבודת הצוות?
3. במה תרם כל אחד בצוות להצלחת המשימה?

מסרים מרכזיים:

1. תרומת היחיד לעבודת הצוות (ביצוע המשימה באחריות, עמידה בכללים, עידוד החברים, סבלנות, מתן מקום לכל אחד, יישום ערכים וכו').
2. תרומת הצוות ליחיד (כמו: חיזוק תחושת המסוגלות, השייכות, החברות).
3. תרומת העבודה בצוות לאווירה ולתוצר.

מתכננים ויוצרים מאכלים טעימים

מטרות הפעילות:

1. העלאת המודעות לחשיבות התכנון בעת פעילות של עבודה בצוות.
2. בירור סוגיות המתקשרות לחלוקת תפקידים בצוות.
3. התנסות בתכנון מתכון על-פי שלבים וביצועו בצוות.

אוכלוסיית היעד:

כיתות ב' - ג'

ציוד נדרש:

חומרים וכלים בהתאם למתכון הנבחר.

מהלך הפעילות:

1. המנחה יזמין את המשתתפים להכין מאכל כלשהו בצוות (סלט פירות, ארוחת בוקר בריאה וכו') וישוחח איתם על אודות שלבי התהליך: תכנון - ביצוע - בקרה (מצורף בהמשך - מתכנון לביצוע).
2. המשתתפים יתכננו יחד ויגדירו: חומרים, כלים, שלבי עבודה ובקרה (מצורף בהמשך).
3. המשתתפים יחלקו תפקידים ויכינו את המתכון בצוות תוך הקפדה על השלבים ועל שיתוף פעולה.
4. בתום הביצוע, יפעילו בקרה: האם הצלחנו לממש את המתכון? מה דעתנו על התוצר?
*בהתנסויות הבאות ניתן ליצור ספר מתכונים.

שאלות לשיח בעקבות הפעילות:

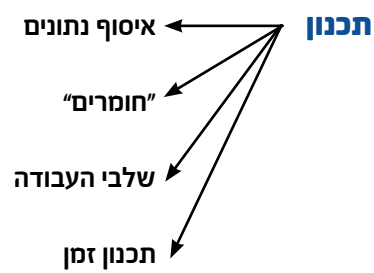
1. האם נהניתם מביצוע הפעילות? ממה נהניתם? ממה לא נהניתם?
2. במה תרמה לכם העבודה בצוות בשלב התכנון ובשלב הביצוע? מה היה לכם קל? מה היה קשה?
3. איך חילקתם ביניכם את התפקידים? האם דרך זו הייתה יעילה? מדוע?
4. במה תרם לכם התכנון? מה נדרשתם לשנות במהלך הביצוע? מדוע? איך התמודדתם עם הצורך בשינוי?

מסרים מרכזיים:

1. חשיבות התכנון בעת ביצוע משימה בצוות והצורך, לעיתים, לגלות גמישות ולפעול בשונה ממה שתוכנן.
2. חלוקת תפקידים בצוות: על-פי כישורים, על-פי העדפות אישיות, בהתאם לאילוצים, באמצעות הגרלה, תפקידים מתחלפים בסבב ועוד.

מתכנון לביצוע

הגדרת מטרה

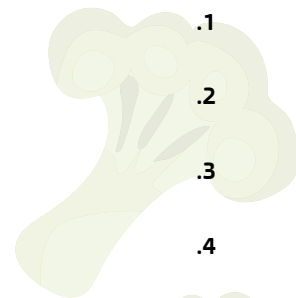
ביצוע ובקרה

המתכון

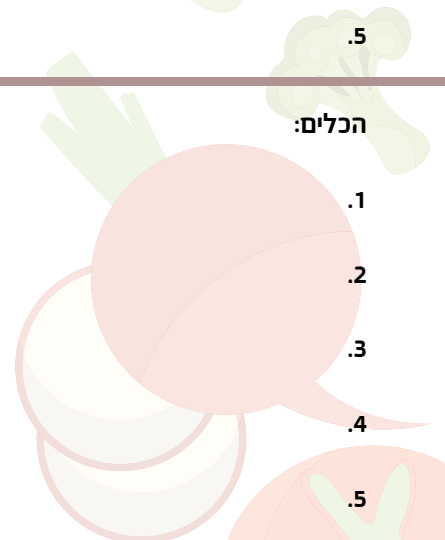
שם המאכל: _____

החומרים:

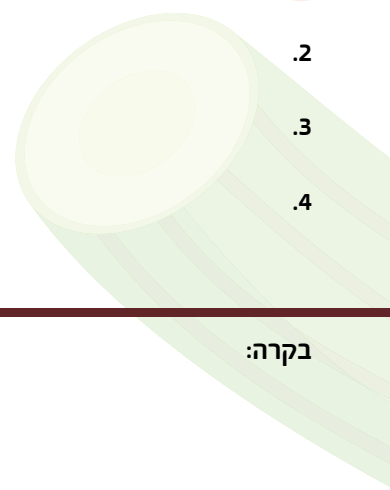
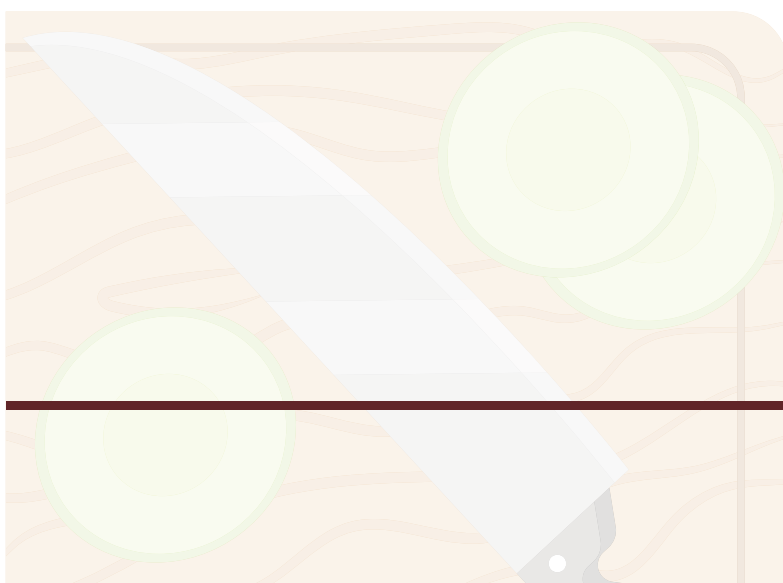
1.
2.
3.
4.

הכלים:

1.
2.
3.
4.
5.

שלבי העבודה:

1.
2.
3.
4.

בקרה:

ערכים מסביב לשעון

ערכים מסביב לשעון - מודל לשיח

בחיבור לערכי מפתח ה"ב

פתיחת המפגש - משוחחים על הערך ועל המסרים המרכזיים הנגזרים ממנו

נקודות מוצא אפשרויות להצגת הערך והמסרים:

- עיון ביצירה ספרותית (שיר, סיפור, משל, אגדה ועוד)
- עיון בטקסט אקטואלי (מעיתוני ילדים, מהאינטרנט ועוד)
- עיון בטקסט חזותי (ציור, איור, קומיקס, יצירת אומנות ועוד)
- צפייה בסרטון (מעולמם של הילדים בכיתה, בבית, בחברה)
- האזנה לסיפורים ולשירים מוקלטים
- המחזת אירוע מחיי חברת הילדים

שיח על אודות:

- הערך המרכזי ביצירה או באירוע.
- דוגמאות לדרכי התנהגות, לאמירות, למעשים הקשורים לערך.
- המסרים החברתיים הנלמדים באמצעות היצירה או האירוע.

גוף המפגש - מבררים את מקומו של הערך בחיינו

שיח על אודות:

- בחיי היום-יום - כיצד אפשר ליישם את הערך בחיי היום-יום? (הביאו דוגמאות לאמירות, למעשים).
- בקיץ - כיצד אפשר ליישם את הערך בקיץ? (בפעילויות הפנאי, במשפחה, עם חברים).

סיכום המפגש - יישום הערך בחופשת הקיץ

הצעות אפשריות:

- לחבר שיר או סיפור המתקשרים לערך ולפרסם אותם בבית-הספר או באתר בית-הספר.
- להכין כרזות המעודדות את יישום הערך ולהציגן בבית-הספר, בבית או בקהילה.
- לחבר המנון כיתתי המעודד את יישום הערך, להקליט אותו ולהעלותו לאתר בית-הספר.
- ליצור פרסומת או סרטון המציגים את הערך באמצעות המחזת אירוע בחיי חברת הילדים.
- ליצור תערוכת מיצגים, תמונות, סיפורים ושירים המתקשרים לערך.
- להכין עלון שבועי הכולל חידות, שירים ואיורים המתקשרים לערך.
- להכין סימנייה אישית, דף לתלייה על המקרר - המזכירים לבני המשפחה ליישם את הערך.

ערכים מסביב לשעון - אחריות

בחיבור לערכי מפתח ה"ב

אחריות - על קצה המזלג

ערך האחריות מתקשר לתחושת מחויבות, לנכונות של האדם לנקוט פעולה וליכולת שלו לזהות את הקשר שבין מעשיו לבין תוצאותיהם.

התנהגות אחראית נוצרת מצירופם של שני מרכיבים: אכפתיות ועשייה ברמות שונות.

ביטויי אחריות בקיץ ובמשפחה

- אחריות לשמירה על איכות הסביבה: חיסכון במים, הגנה על הצומח, ניקיון הסביבה, מחזור ועוד.
- אחריות לנהוג בכבוד כלפי אחרים ולאפשר להם ליהנות מפעילויות הפנאי שלהם.
- אחריות למלא תפקיד במשפחה ולסייע במטלות הבית.
- אחריות לשמור על בטיחות ולהימנע מפגיעה באחרים.

יצירות ספרותיות בנושא אחריות

- ליאור עידן אבורמן, "גם שוגי הרגיש יכול להרגיש"
- נרי אלומה, "אוגי"
- תרזה בטמן, "הם התעטשו"
- חסיה גנירם, "מי עוזר לאימא?"
- דינה דז'טלובסקי, "אגדה על עץ הפלאים"
- ד"ר סוס, "המלך צב צב"
- נירה הראל, "פתאום נסגרה הדלת"
- אולנה סניהורה, "אני מתגעגעת לאופיר ג' "
- דיויד שנון, "דני עושה שטויות"

רכבת האחריות שלי

מטרה מרכזית:

שיח על אודות האחריות וביטוייה בתחומים שונים.

מסרים מרכזיים לדיון:

- חשוב לגלות אחריות בתחומים שונים: בלימודים, בחברה, במשפחה, בשעות הפנאי.
- לבצע תפקיד באחריות פירושו: למלא את כל המשימות הנכללות בתפקיד, להתמיד, לעמוד בלוחות הזמנים, לכבד את שותפי התפקיד ועוד.

במליאה - משוחחים על האחריות ועל ביטוייה

המנחה ישוחח עם הלומדים על אודות האחריות ועל ביטוייה:

- מהי אחריות לדעתכם? (מה זה אומר להיות "ילד אחראי"?)
- הביאו דוגמאות למצבים שבהם גיליתם אחריות: בבית, בשיעור, בהפסקה, בשעות הפנאי.
- הביאו דוגמאות לתפקידים שיש לכם בכיתה. איך אפשר לגלות אחריות בביצוע התפקידים?

אישי - רכבת האחריות שלי

כל לומד יקבל איור של "רכבת האחריות" ויתבקש לכתוב או לצייר מה זה אומר לגלות אחריות בלימודים, בהפסקה, בחברה, במשפחה (אפשר להוסיף או להפחית תחומים בהתאם לכיתה), לדוגמה: בקרון ששמו "אחריות בחברה" יכתוב הלומד כיצד הוא מגלה אחריות בחברת הילדים. תחומי אחריות נוספים אפשריים: בסידור וארגון הבית, החדר שלי, האחים שלי, קניות ועוד....

במליאה - יוצרים תערוכה

א. כל לומד יציג את הדברים שכתב או שצייר באחד התחומים.

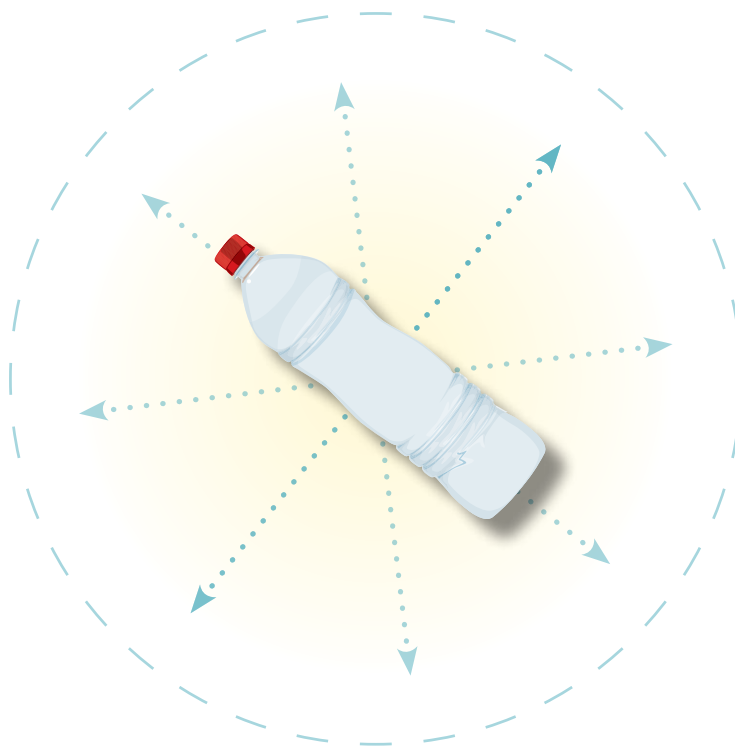
ב. המנחה ישוחח עם הלומדים:

- מי נוהג ב"רכבת האחריות" שלכם? מדוע?
- כיצד אתם מרגישים כשאתם מגלים אחריות? מדוע?
- באילו תחומים / מצבים אתם מרגישים שקשה לכם לגלות אחריות? מי / מה יכול לסייע לכם?

ג. יצירת תערוכה שבה יוצגו רכבות האחריות. אפשר לשלב בתערוכה מסרים בנושא אחריות.

נחשו מהי האחריות בזיקה

לערכים: שיתוף והשתתפות, אחריות

המטרה: העמקת ההיכרות בין הלומדים מן ההיבטים המתקשרים לאחריות.

מודל ההפעלה: "משחק הבקבוק"

הציוד הנדרש:

פתקים

בקבוק ריק

כלי כתיבה

משך ההפעלה: משתנה בהתאם לסבבים

מהלך ההפעלה:

שלב א - אני מגלה אחריות

כל לומד כותב לעצמו על גבי פתק כיצד הוא מגלה אחריות (במשפחה, במשחק, בלימודים, בקיץ, בפעילות הפנאי, במילוי תפקיד בכיתה ועוד) ובמה.

שלב ב - אני מציג את האחריות שלי

- הלומדים יושבים במעגל שבמרכזו מונח בקבוק ריק.
- כל לומד בתור מסובב את הבקבוק עד שנעצר.
- הלומד שתחתית הבקבוק פונה לכיוונו יציג את גילוי האחריות שציין בפתק ללא מילים - בפנטומימה.
- הלומד שפקק הבקבוק פונה לכיוונו ינסה לזהות את גילוי האחריות המוצג.
- אם לא יצליח לגלות, ייתן המציג לחבריו רמז: גילוי האחריות שלי קשור ל...
- וכך הלאה בסבב, עד שכל הלומדים יקבלו הזדמנות לסובב את הבקבוק.

הצרכן הנבון נוהג באחריות ובהיגיון

לפניכם תיאורים של אירועים מחיי היום-יום שבהם מוצגות סוגיות צרכניות שאותן חווים הלומדים. מומלץ לאפשר למסגרות השונות של חברת הילדים בבית-הספר - ועדה, מועצה, "שגרירי מפתח הל"ב" - להציג סוגיה אחת או יותר בפני קהלי היעד שיבחרו (קבוצה, כיתה, שכבה), ולבחון עימם אילו דרכי התנהגות צרכניות מומלץ לאמץ באירועים המוצגים.

מבלים וחוסכים

בחופשת הקיץ, קבעו יוני וחבריו לצאת לבילוי משותף בקניון.

"כמה כסף אתה מביא לבזבזים?" שאלו החברים את יוני.

יוני היסס: "לא יודע... כמה צריך?"

"תביא כמה שיותר, יהיה כייף. נאכל פיצה, נשחק במכונות, אולי נספיק גם להיכנס לסרט. כמו בפעם שעברה, כשייגמר הכסף, נחזור הביתה".

"פינת היועץ הצעיר"

1. מה דעתכם על הצעת החברים: "תביא כמה שיותר כסף... כשייגמר נחזור הביתה?"

2. כיצד הייתם מייעצים ליוני לנהוג?

מבלים וחוסכים

האם גם אתם מבלים בקניון בחופשת הקיץ? על מה אתם משלמים בבילוי זה?

איך תוכלו להפחית את עלויות הבילוי בקניון?

למה לשלם יותר???

ירון ביקש מאימו שבעה שקלים כדי לקנות את הקרטיב שהוא אוהב. אימו התפללה: "שבעה שקלים? הרי קנית אותו בעבר בשני שקלים בלבד". ירון הסביר: "הקיץ יש תוספת: מי שקונה את הקרטיב, מקבל בובה מדליקה שמופיעה בתוכנית שאני אוהב". אימו של ירון הסבירה לו, שבשבעה שקלים הוא יכול לקנות שני קרטיבים אחרים לפחות, והציעה לו לקנות קרטיב של חברה אחרת. ירון כעס: "אבל כל החברים שלי קונים את הקרטיב הזה בגלל הבובה! אנחנו אוספים את הבובות ומחליפים ביניהם".

"פינת היועץ הצעיר"

1. מה דעתכם על דבריה של אימו של ירון?
2. מה הייתם מיעצים לירון לעשות?

חדש לא תמיד נדרש

לקראת שנת הלימודים החדשה, ביקשה נועה מהוריה שיקנו לה ילקוט חדש. "בשנה שעברה קנינו לך ילקוט חדש, והוא במצב מצוין, הוא יכול לשמש אותך גם השנה" אמר אביה של נועה. "אבל ממש בא לי להתחיל את השנה החדשה עם ילקוט חדש, וחופץ מזה, אני כבר לא אוהבת את הצבע שלו, בא לי ילקוט ורוד" התעקשה נועה. "קונים מה שצריכים, ולא מה ש'בא לנו'. ואין שום צורך להחליף את הילקוט שיש לך" השיב אביה.

"פינת היועץ הצעיר"

1. האם אתם מסכימים עם דברי אביה של נועה: "קונים מה שצריכים ולא מה שבא לנו"? נמקו.
2. נועה התאכזבה מתגובתו של אביה. מה הייתם אומרים לה?

ערכים מסביב לשעון - כבוד

בחיבור לערכי מפתח הל"ב

כבוד על קצה המזלג

להתייחס לזולת בכבוד משמעו - לתת חשיבות לכל אדם באשר הוא ולהכיר בערכו מעצם היותו אדם, ולא בשל מעמדו, תפקידו, הישגיו או קבוצת השתייכותו.

יחס מכבד כלפי הזולת או הקבוצה מתבטא בהתנהגויות, באמירות ובשפת הגוף המשקפות מתן לגיטימציה למגוון רגשות, צרכים, רצונות, דעות, מסורות, דתות, אמונות ומנהגים.

דוגמאות לביטויי כבוד בקיץ ובקרוב המשפחה

- כבוד לבחירה של היחיד ושל הקבוצה לעסוק בפעילות פנאי המועדפת עליהם.
- כבוד לרצונות של השותפים לפעילות הפנאי (חברים ובני משפחה), לדעותיהם ולכישרונותיהם.
- כבוד לכללי המקום הנהוגים במקומות הבילוי של היחיד ושל הקבוצה בקיץ.

דוגמאות: ליצירות ספרותיות בזיקה לערך הכבוד

- יהודה אטלס, "כל אחד והמשפחה שלו"
- נרי אלומה, "אוגי"
- שירלי יובל יאיר, "דורה מו"
- מונרו לייף, "סיפורו של פרדיננד"
- שולה מודן, "הקוצים של פודי"
- דליה קורח שגב ויונה זילברמן, "איך זה לכבד"
- שרה שלום, "לא יודע להפסיד בכבוד"
- חיה שנהב, "מיץ פטל"
- סיפור עם, "החכם והעשיר"
- סיפור עם, "האריה והעכבר"

דוגמאות לשירים להשמעה בזיקה לערך הכבוד

- "טוב שבאתם", מילים: אהוד מנור, לחן: אילנה אביטל

כבוד במילים ובמעשים

מטרה מרכזית:

שיח על אודות הכבוד וביטוייו

מסרים מרכזיים לדיון:

- התנהגות מכבדת יכולה לבוא לידי ביטוי במילים ובמעשים.
- התנהגות מכבדת משפיעה על רגשות השותפים (המכבד, האדם שכיבדו אותו, הסביבה).

במליאה - משוחחים על הכבוד ועל ביטוייו

המנחה ישוחח עם הלומדים על אודות הכבוד וביטוייו:

- מהי התנהגות מכבדת לדעתכם? הביאו דוגמאות לכבוד במילים ובמעשים.
- ספרו על אירוע שבו מישהו התייחס אליכם בצורה מכבדת: מי התייחס אליכם בכבוד? מה עשה / אמר? כיצד הרגשתם? מה חשבתם?
- כיצד אתם מרגישים כשאתם מתנהגים בצורה מכבדת? מדוע?

אישי - גם אני מכבד אחרים

כל לומד יציין על גבי מדליה דרך התנהגות מכבדת שגילה כלפי אחרים בתקופה האחרונה.

במליאה - מעניקים מדליות

הלומדים ישתפו בדברים שכתבו על גבי המדליות.

אפשר לערוך "טקס הענקת מדליות" שבו החברים עונדים זה לזה את מדליות הכבוד.

שרשרת שירות

מטרות הפעילות:

1. היכרות עם בעלי תפקידים שונים והעלאת המודעות לתרומתם ללקוח.
2. העלאת המודעות לאחריות הלקוח לנהוג באדיבות ובכבוד כלפי נותני השירות.

אוכלוסיית היעד:

כיתה ג'

מהלך הפעילות:

1. חלוקת המליאה לקבוצות. כל קבוצה תקבל שם של סביבה ורשימה של בעלי התפקידים המעניקים בסביבה זו שירות ללקוחות. לדוגמה:

- סופרמרקט - קופאי, קופאי בקופה ראשית, מנהל, מסדר סחורה, מנקה, אורז, שליח ועוד.
- מסעדה - שף, מארח, מלצר, מדיח כלים, מנקה ועוד.
- בריכה - מציל, מוכר כרטיסים, מוכר בקיוסק ועוד.
- בית-ספר - מנהל, מורה, מחנך, אב הבית, מאבטח, מזכירה, מתנדב, בת שירות ועוד.

2. הנחיות לחברי הקבוצה:

- א. כתבו מהו תפקידו של כל בעל תפקיד בסביבה, על מה הוא אחראי, מהו השירות שהוא מעניק ללקוחות, אילו תכונות נדרשות לבעל התפקיד.
- ב. דמיינו שאתם לקוחות שמגיעים לסביבה זו, חברו סיפור קצר על התרחשות כלשהי בסביבה הזאת. שלבו בסיפור כמה שיותר בעלי תפקידים.
- ג. המחזיז את הסיפור והציגו לחבריכם במליאה.

שאלות לשיח בעקבות הפעילות:

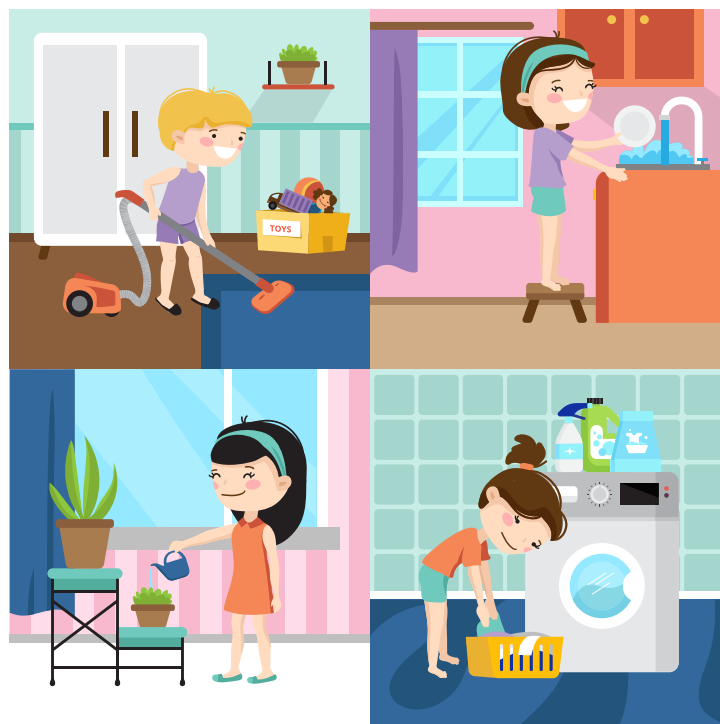
1. מה למדתם על בעלי תפקידים המעניקים לנו שירות בסביבות שונות? (התייחסו לשירות הניתן ללקוח, לנחיצות בעל התפקיד, להתנהגויות/תכונות שלו, להשפעת האופן שבו הוא מבצע את תפקידו).
2. איזו אחריות מוטלת עלינו כלקוחות בסביבות השונות? (לכבד כל בעל תפקיד, להוקיר, להסביר פנים, לפנות באדיבות, לכבד את כללי המקום ואת המבקרים במקום ועוד).

מסרים מרכזיים:

1. בחיי היום-יום אנו מקבלים שירות מבעלי תפקידים שונים. כל בעל תפקיד נחוץ וחשוב.
2. בעל התפקיד נדרש לפעול באחריות ובאדיבות.
3. כלקוחות, עלינו להכיר את בעלי התפקידים השונים ולנהוג כלפיהם באחריות ובכבוד.

ערכים מסביב לשעון - נתינה

בחיבור לערכי מפתח הל"ב

נתינה על קצה המזלג

נתינה מתקשרת לגילויי אכפתיות מתוך ראיית צרכי הזולת והחברה, לערבות הדדית, לסולידריות חברתית ולנקיטת פעולה למען האחרים.

הנתינה יכולה להיות מילולית, מוחשית או מופשטת והיא עשויה לענות על מגוון צרכים: רגשיים, פיזיים, חברתיים ואחרים.

דוגמאות לביטויי נתינה בקיץ ובקרוב המשפחה

- ביצוע תפקיד בבית, בקייטנה, בחוג.
- התחשבות בצרכים וברגשות של השותפים לפעילות הפנאי (חברים, בני משפחה).
- מתן עצה, מילה טובה ופרגון לשותפים לפעילות הפנאי.

דוגמאות ליצירות ספרותיות בזיקה לערך הנתינה

- שלמה אבס, "אגדת גשר"
- דורית אורגד, "ניקה שתיקה"
- רחל בוימוול, "התפוז והתפוח, מעשייה על נוצה אפורה" בתוך: "חמישים אגדה ואגדה"
- שרלוט זלוטוב, "מר ארנב והמתנה הנהדרת"
- מירה מאיר, "מתנה ליום הולדת"
- מרכוס פיסטר, "דג הקשת"
- "האיכר והנשר", על-פי איזופוס - לכיתות א'-ב'
- ו' אוסייבה, "מדוע עלי העץ כחולים?" - לכיתות א'-ב'

דוגמאות לשירים להשמעה בזיקה לערך הנתינה

- "לתת", מילים: חמוטל בן זאב, לחן: בועז שרעבי
- "תודה", מילים: עוזי חיטמן, לחן: עממי יווני

ערכים מסביב לשעון - מעורבות חברתית

בחיבור לערכי מפתח ה"ב

מעורבות חברתית על קצה המזלג

למעורבות החברתית ביטויים מגוונים: אכפתיות וערנות לסובב, נקיטת עמדה ועשייה למען הזולת והסביבה. המעורבות החברתית מתקשרת לתחושת מחויבות, לאחריות ולסובלנות כלפי דעות וצרכים שונים.

דוגמאות למעורבות חברתית בקיץ ובמשפחה

- ביצוע תפקיד בבית, בקייטנה, בחוג.
- ערנות כלפי צרכי האחרים בבית, בחופשה המשפחתית, בקייטנה, בחוג, בבילוי עם חברים.
- השתתפות בתכנון ובביצוע פעילות הפנאי המשפחתית בחופשה.
- אכפתיות וחמלה כלפי בעלי חיים ודיווח על בעלי חיים נטושים או במצוקה.

דוגמאות ליצירות ספרותיות בזיקה למעורבות חברתית

- אמילי ארנולד, "חוצים את הגשר החדש"
- עודד בורלא, "אני אוהב לעזור"
- ג'וליה דונלדסון, "הענק הכי גנדרן"
- יצחק דמיאל, "שמלת השבת של חנה'לה"
- פרנץ הולר, "לו יכולתי לבקש לי משאלה"
- רינת הופר, "איילת מטיילת"
- איריס כץ, "יונת השלום"
- מירה מאיר, "מתנה ליום הולדת"
- לאה נאור, "אופניים משומשים"
- ווטי פיפר, "הקטר הכחול שיכול"
- ורדה קנול-יהלום, "קסם של חברים"
- אדמונדס קנטה, "אדגר הדחליל"

דוגמאות לשירים להשמעה בזיקה למעורבות חברתית

- "להתנדב מכל הלב", מילים: דנה שץ, לחן: דני רייכנטל
- "עד שהתעייפתי", מילים: אילנה לופט, לחן: שלמה יידוב
- "להתנדב זה לא פראייר", מילים: אורלי בינדר, לחן: עמוס ברזל

ערכים מסביב לשעון - שונות

בחיבור לערכי מפתח ה"ב

שונות על קצה המזלג

השונות בחברה באה לידי ביטוי בדרכים מגוונות, כמו: שונות בצרכים, במשאלות ובשאיפות, בתפיסות עולם, בדעות וברצונות; במראה החיצוני; בתכונות האופי, ביכולת ובכישרונות, בתחביבים, במסורות ובתרבויות. קבלת השונות של הזולת והקבוצה עשויה להביא לידי מימושם של ערכים, כמו: כבוד, הכלה וסובלנות.

ביטויים לקבלת השונות בקיץ

- שיתוף פעולה עם ילדים שונים בקייטנה, בחוג, בפעילות הפנאי.
- קבלת הצורך של האחרים לעסוק בפעילות הפנאי המועדפת עליהם.
- הזמנת הילדים השונים מאיתנו להשתתף בפעילויות הפנאי בחוג, בקייטנה.
- התחשבות בסדר היום השונה של בני המשפחה בקיץ.

דוגמאות ליצירות ספרותיות בזיקה לשונות

- ימימה אבידר-טשרנוביץ, "סבתא בטרנינג"
- אודי אלקבץ, "הילד השקוף"
- הנס כריסטיאן אנדרסן, "הברווזון המכוער"
- עודד בורלא, "האפרוח"
- עינת הלמן, "ילדה מיוחדת"
- דן פגיס, "הביצה שהתחפשה"
- מריה סולה-מאקיה, "אדון ספלון"
- טוד פר, "להיות אחר זה בסדר"
- נעמי שמואל, "אבא חום"
- קתרין קייב, "משהו אחר"

דוגמאות לשירים להשמעה בזיקה לשונות

- "הילד הכי קטן בכיתה", מילים: יהונתן גפן, לחן: עוזי חיטמן
- "חברים בכל מיני צבעים", מילים: חנה גולדברג, לחן: יוני רועה
- "אצלנו בחצר", מילים ולחן: נעמי שמר

משוחחים ויוצרים ערכים בעקבות ספרים - לכיתות א'

1. יוסי גודארד, "הענן שהלך נגד הרוח"

תקציר הסיפור:

הרוח מפזרת את העננים ברחבי הארץ. העננים רבים ביניהם ואינם מרוצים. רק ענן אחד ביישן אינו מוכן לריב ומחכה בסבלנות לתורו. סבלנותו משתלמת!

נושאים לדיון:

הסבלנות משתלמת. דונו בנושא איפוק וסבלנות.

הצעות לפעילויות:

- ביטויים למילה רוח - איירו ביטויים המופיעים בסיפור.
- חידון פנטומימה - הציגו את הביטויים באמצעות פנטומימה.
- מקומות בארץ - הכינו "מפה אילמת" ושלבו בה מקומות מהסיפור.
- יצירה - הכינו עפיפונים או שבשבת רוח.

2. קית' גרייבס, "תרנגול בגדולי"

תקציר הסיפור:

מביצה ענקית בוקע אפרוח שונה ומפחיד. הוא מתגלה כיצור שקול, מרגיע ונבון ומרגיע את כל דיירי הלול בכל המגע לבלתי ידוע.

נושאים לדיון:

- קבלת השונה - מה הפחיד את התרנגולות בלול? מה היה שונה באפרוח? כיצד השונות שלו עזרה לז?
- חברות - מה עשה האפרוח למען חבריו? מה אתם הייתם עושים? מהי חברות?

הצעות לפעילויות:

יצירה: הכינו רצועות בריסטול שבהן יכתבו הילדים היגדים על קבלת השונה. הכניסו את ההיגדים לביצת ענק.

3. ינאי פרי, "האסטרואיד האדום"

תקציר הסיפור:

תושבי כדור הארץ מגלים שאסטרואיד ענק ועליו מפלצת מתקרבים אליהם במהירות. כיצד יינצלו? על החשש מהשונה ועל ההתגוננות מפניו.

נושאים לדיון:

- ניצחון החלש על החזק.
- היכרות עם המושגים: אסטרואיד, חלל.

הצעות לפעילויות:

- צפו בסרטוני מידע על החלל.
- הכינו מפלצות מחומרים שונים.

4. ע' הלל, "מעשה בחתולים"

תקציר הסיפור:

שני חתולים, לבן ושחור, מתנשאים זה על זה ופורצים במריבה. לאחר שהם מבינים שאין האחד עולה על האחר, הם משלימים וחוזרים להיות חברים.

נושאים לדיון:

חברות וכעסים - מה עשו החתולים כשרבו? מה אתם עושים בעת מריבה? כיצד אתם משלימים?

הצעות לפעילויות:

- המחיזו את הסיפור.
- מסיבת תחפושות - התחפשו לזהויות אחרות.
- הכינו "בנק הצעות" לפתרון מריבות.

5. דמיון, "הבגד הרעב"

תקציר הסיפור:

עיבוד לסיפור עם על אודות חודג'ה נאסר-א-דין המוזמן לארוחה בבית חברו העשיר. בדרכו בגדיו נקרעים והוא זוכה ליחס משפיל.

נושאים לדיון:

- האם הבגד עושה את האדם? עד כמה הופעתו החיצונית השפיע על הבחירה?
- מי הוא חבר אמיתי?

הצעות לפעילויות:

- חקרו את טורקיה ותרבותה באמצעות האירים שבספר.
- הביאו לכיתה תמונות של דמויות בתלבושות שונות, בחרו דמות וספרו מדוע בחרתם בה.

6. לזלי הלקולסקי, "צמריקו"

תקציר הסיפור:

צמריקו הטלה, לא מוכן ללכת עם העדר. הוא רוצה לשמור בקנאות על הייחודיות שלו לנוכח הוריו וחבריו, שום דבר לא משפיע עליו.

נושאים לדיון:

- היחיד בקבוצה, יתרונות וחסרונות.
- "ללכת עם העדר" - דונו במושג בהיבט החיובי והשלילי שלו.

הצעות לפעילויות:

הכנת יצירה - צרו פסל / ציור קבוצתי בנושא היחיד והקבוצה.

7. דפנה בן צבי, "זוזי שמש"

תקציר הסיפור:

כלבה וחתולה, האחת עצלנית והשנייה חרוצה, שתי חברות שונות מאוד זו מזו המראות לנו מהי חברות אמיתית.

נושאים לדיון:

- מה אתם אוהבים לעשות לבדכם? מה אתם אוהבים לעשות עם חברים?
- האם חברים חייבים לאהוב אותם דברים? מהי חברות?

הצעות לפעילויות:

הכינו כרטיס ברכה לחבר/ה טוב/ה, חשבו מה תכתבו, איך ומתי תרצו להעניק את כרטיס הברכה.

8. יהודה אטלס, "והילד הזה הוא אני"

תקציר:

אוסף שירים העוסקים בעולמם של הילדים מנקודת מבטו של ילד.

הצעות לפעילויות:

- השמיעו את השירים שבספר ולמדו לשיר אותם.
- הכינו איורים לאחד השירים שאהבתם ביותר.

9. אורית ברגמן, "השיר של לולה"

תקציר הסיפור:

לולה היא צבוע משונה ומפחידה, וכל החיות פוחדות ממנה. החולד מעודד אותה להשתתף בתחרות שירה שמשנה את היחס כלפיה.

נושאים לדיון:

מראה חיצוני וסטיגמות.
חוזקות שיש לכל אחד מאיתנו.

הצעות לפעילויות:

- ציירו את לולה
- כתבו מכתב ללולה/לחולד.
- ערכו בכיתה תחרות שירה.

10. קתרין קייב, "משהו אחר"

תקציר הסיפור:

משהו אחר הוא יצור קצת אחר שאף אחד לא רוצה להיות חבר שלו, בסיפור נרקמת חברות בינו לבין יצור נוסף שגם הוא משהו אחר.

נושאים לדיון:

- איך מרגיש ילד שלא רוצים לשחק איתו?
- אילו סוגים של שונות אתם מכירים? היכן פגשתם את נושא השונות בחייכם?

הצעות לפעילויות:

- נסו לצייר איך נראה "משהו אחר".
- חברו אמנה כיתתית.

משוחחים ויוצרים ערכים בעקבות ספרים - לכיתות ב-ג

1. דן הופרט, "הנסיכה וכיכר הלחם האמיתית"

תקציר הסיפור:

נסיכה מפונקת מנסה למצוא מהי כיכר הלחם האמיתית. בדרך היא תגלה מהן חברות, אחריות ונתינה.

נושאים לדיון:

- דברים מוכנים וקנויים לעומת דברים שנעשים בעבודת יד ובהשקעה.
- "בזיעת אפך תאכל לחם" (בראשית, ג': י"ט) שוחחו על הפסוק ועל משמעותו בעקבות הסיפור.

הצעות לפעילויות:

- הביאו מתכונים של מאכלים ביתיים והכינו ספר מתכונים כיתתי.
- יצירה: הכינו מתנה מעשה ידיכם לחבר או לבן משפחה.

2. נורית זרחי, "קרונימוס יוצר העולמות"

תקציר הסיפור:

קרונימוס, דמות "הכול יכול", יוצר עולמות דמיוניים. לטוטו הילד יש משאלה: "אני רוצה עולם שיתאים לי בדיוק". אבל לטוטו יש בעיה, התור לבקשות אצל קרונימוס גדול מאוד, יש אנשים נוספים וגם להם יש בקשות. טוטו כותב במכתב למר קרונימוס את בקשתו. הזמן חולף, טוטו מתבגר והופך לנער בוגר וכעת אינו זקוק לעזרה, "עכשיו כשגדלתי אני אדאג לעצמי", יהיה לי עולם מתאים בדיוק.

נושאים לדיון:

- דברים שאנו אוהבים לעשות עם אבא ועם אימא.
- איזה עולם היינו רוצים? מה היינו רוצים שיהיה בעולם שלנו?

הצעות לפעילויות:

התבוננו בעולם דרך טלסקופ דמיוני. תארו מה אתם רואים.
הכיני יצירות: עולם דמיוני מחומרים מגוונים; כוכב שבו בקשה מאדם שאנחנו אוהבים.

3. ריטה יאן- פורוז, "הלב של שירז"

תקציר הסיפור:

עיבוד לסיפור עם על אודות ילדה המגיעה בעקבות כדור צמר לביתה של זקנה ענייה שביתה מוזנח. היא, ביוזמתה, מנקה ומטפחת את הבית. בסיום העבודה היא טובלת בבריכה ונגלית במלוא יופייה.

נושאים לדיון:

- יחס לחריג, אפליה בין ילדים.
- הקשר בין המראה למעשים, "יופי פנימי"
- חוכמת הלב: לדעת להקשיב ללב של האחר.

הצעות לפעילויות:

- צרו שני סלים: סל מעשים טובים שזיהיתם בסיפור וסל מעשים שליליים.
- העבירו כדור צמר בין ילדי הכיתה, כל ילד שיקבל את הכדור יאמר מחמאה לחבר.

4. ארנולד לובל, "צפרדי וקרפד ביחד"

תקציר הסיפור:

צפרדי וקרפד, שני חברים טובים בעלי אופי הפוך זה מזה, עוברים יחד סיפורי הרפתקאות ושומרים על חברותם.

נושאים לדיון:

- חברות ותמיכה במצבים שונים.
- התמודדות עם פחדים, אומץ.
- חשיבותם של סדר יום ונשיאה באחריות.

הצעות לפעילויות:

- הכינו רשימת מטלות בבית ותכננו סדר יום בהתאם.
- חפשו מידע על צפרדע וקרפד. השוו ביניהם וציירו אותם.

5. סטיב סמולמן, "הכבשה שבאה לארוחת הערב"

תקציר הסיפור:

לזאביק נמאס לאכול מרק ירקות ובדיוק אז דופקת בדלתו כבשה. במהלך ביקורה בביתו משנה זאביק את יחסו ואת תוכניותיו ביחס אליה והם הופכים לחברים.

נושאים לדיון:

- סטריאוטיפים: כבשה - זאב. בניית הדמויות והיחסים ביניהן על-פי סטריאוטיפ.
- "וגר זאב עם כבש" - הכרת הביטוי והקשרו בסיפור.
- דוגמאות לסיפורי חברות לא צפויים.

הצעות לפעילויות:

הכינו ארוחת בוקר בריאה!

6. אנני ברוז, "אייבי + בין"

תקציר הסיפור:

בין, ילדה שגרה בשכונה ולה חברים וחברות רבים. אייבי, ילדה חדשה בשכונה. שתי ילדות שונות זו מזו מתוודעות זו לזו והופכות חברות טובות.

נושאים לדיון:

- סטריאוטיפים. דימוי. שיפוט על-פי מראה חיצוני.
- שכן חדש, מעבר דירה. האם עברת דירה? איך הרגשת? מה עשית כדי להשתלב במקום החדש?
- איך נקבל חבר חדש בכיתה?

הצעות לפעילויות:

יצירה - הכנת הדמויות אייבי ובין מפלסטלינה על-פי תיאורן החיצוני בסיפור.

7. כריסטיאן ביניק, "ג'ינג'ית שחקנית כדורגל"

תקציר הסיפור:

ג'ינג'ית וחברותיה טוענות שהכדורגל הוא משחק שמיועד רק לבנים. ג'ינג'ית מתקרבת לאזור המשחק כדי להתגרות בבנים כך שיפילו אותה והשן שלה סוף סוף תיפול, אלא שהבנים מגלים שהיא יודעת לשחק ומבקשים לצרפה למשחק.

נושאים לדיון:

משחקי בנים לעומת משחקי בנות - האם קיימת חלוקה כזו? מדוע? האם החלוקה מוצדקת?

הצעות לפעילויות:

- משחקי ילדים - הכינו רשימת משחקי ילדים ומיינו לסוגים שונים (משחקי קופסה, משחקי חצר וכו').
- משחקים של פעם - לימוד משחקים של פעם (חמש אבנים, קלאס ועוד).

8. עפרה גלברט-אבני, "צביקה רב-רגל"

תקציר הסיפור:

צביקה רב-רגל מאוד לא מרוצה מעצמו. קשה לו להתנהל עם רגליו הרבות. הוא מיואש ולא רוצה לצאת מביתו. אבל, כשלקבוצת הכדורגל חסרים שחקנים, הוא מגלה את יתרונותיו והיאוש הופך לניצחון.

נושאים לדיון:

- היחס לאחר - כיצד מתייחסת הסביבה לצביקה? (חברים ומשפחה).
- חוזקות ויכולות - אילו יתרונות יש למרבה רגליים?

הצעות לפעילויות:

יצירה - הכינו מרבה רגליים מעיגולים צבעוניים, כל ילד יכתוב על כל עיגול רשימת ספרים שקרא ואהב או על החוזקות ועל הכישרונות שלו.

9. גדליה עמי, "שמנמותק"

תקציר הסיפור:

איילת השמנמנה לומדת בכיתה ב'. ילדי הכיתה לועגים לה ומעליבים אותה. יום אחד היא בורחת מבית-הספר ומוצאת גור חתולים. היא מאמצת אותו ומטפלת בו. מציאת הגור משנה את חייה ואת מעמדה בכיתה.

נושאים לדיון:

- היחס לשונה - מי נחשב שונה? הביאו דוגמאות מהסיפור ומחברת הילדים.
- חיית מחמד - האם אתם מגדלים חיית מחמד? מה? כיצד הגיעה לידיכם החיה? תארו את הקשר איתה.

הצעות לפעילויות:

- כל אחד שונה ומיוחד - הכינו תעודות זהות אישיות.
- "שמנמותק" - שם הספר מעיד על הגישה לאחר. המציאו שמות חיבה נוספים.
- הכירו ארגונים לאימוץ חיות והכינו פרסומת.

10. גודארד יוסי, "הינשוף שראה הפוך"

תקציר הסיפור:

שופן הינשוף רואה את העולם הפוך מכולם. הינשוף מתמודד עם השונות.

נושאים לדיון:

- ציינו במה אתם רואים את עצמכם "הפוך" מאחרים.
- ציינו פתרונות יצירתיים להתגברות על קושי מסוים.

הצעות לפעילויות:

הכינו מילון מילים הנקראות משני הכיוונים (פלינדרום).

*תודה לשושי שלומי, אחראית על ספריות בתי-הספר, ולצוותה על ההמלצות לקריאה.

מנהיגות

בעקבות המנהיג

מטרת הפעילות: בירור סוגיות המתקשרות לדמות המנהיג ולמנהיגותו.

מודל ההפעלה: אסוציאציות לדמות המנהיג והתנסות כמנהיג וכמונהג.

ציוד וחומרים נדרשים:

גיליון נייר גדול, מצבעים (טושים).

מהלך ההפעלה:

שלב א' - מנהיג בעיניי

1. הלומדים יישבו במעגל שבמרכזו מונח גיליון נייר גדול.
כל לומד ייגש בתורו למרכז המעגל ויכתוב או יצייר על גיליון הנייר אסוציאציה שמתקשרת בעיניו למילה "מנהיג" (אפשר להציג ללומדים את השאלות המנחות: מיהו מנהיג? אילו תכונות נדרשות למנהיג? במי אתם נזכרים כשאתם שומעים את המילה "מנהיג"?)

2. הלומדים יתבוננו בתוצר שהתקבל וישוחחו על האופן שבו הם תופסים את המנהיג:

- דימוי - האם המנהיג נתפס בעינינו כחיובי או כשלילי? מדוע?
- תכונות המנהיג - אילו תכונות נדרשות למנהיג? האם הן מולדות או נרכשות? הביאו דוגמאות.
- ערכים - אילו ערכים אנחנו מצפים שינחו את המנהיג?
- זהות המנהיג - האם כל אחד יכול להיות מנהיג? בכל גיל? מה נדרש לשם כך?

שלב ב' - צועדים בעקבות המנהיג

המנחה יזמין למרכז החדר שישה לומדים ויבקש מהם לעמוד בטור.

המשימה: להסתובב בחדר בטור במשך דקה תוך חיקוי תנועות הלומד שמוביל את הטור.

ההנחיות:

1. המוביל בוחר את המסלול שבו יצעד הטור, את הקצב ואת התנועות: מהר, לאט, בדילוגים, בצירוף מחיאות כפיים, בקפיצות וכו'. שאר החברים בטור יחיקו את התנועות ואת הקצב.
2. כל חבר בטור נדרש לצעוד כשהוא אוזח במותני החבר שלפניו, ברגע שאחד מהם יעזוב את מותני חברו, הצעידה בחדר תיעצר.
3. בכל דקה יתחלף המוביל.

שלב ג' - מבררים סוגיות במנהיגות

- המנחה יברר עם הלומדים שצעדו בטור:
- איך הרגשתם במהלך ההתנסות?
- מה היה לכם קשה יותר: להוביל או לצעוד בעקבות מוביל הטור? מדוע?
- מי אחראי לכך שהטור יגיע לסוף המסלול בהצלחה? מדוע? איך זה בא לידי ביטוי בהתנסות?

המנחה יברר עם כלל חברי המליאה:

- מה ניתן להסיק מההתנסות לשם יישום בחיי היום-יום שלנו בכיתה?
- באילו מצבים אתם מעדיפים להנהיג את הקבוצה? מהי האחריות המוטלת עליכם במצבים כאלה?
- באילו מצבים אתם מאפשרים למישהו אחר להוביל? מדוע? מהי האחריות המוטלת עליכם במצבים כאלה?

להנהיג ולהיות מונהג

מטרת הפעילות: שיח על מקומו של היחיד בקבוצה.

מודל ההפעלה: יצירת "פסלים" ושיח על אודות הבחירה להנהיג או להיות חלק מקבוצה.

מהלך ההפעלה:

שלב א' - "קופאים" במקום

המנחה יזמין את הלומדים להסתובב בחדר בחופשיות.

בכל פעם שהמנחה ימחא כף, הלומדים יקפאו במקומם ללא תזוזה בתנוחה שבה יבחרו.

שלב ב' - יוצרים "פסל קבוצתי"

הלומדים יעמדו במעגל.

אחד הלומדים ייכנס למרכז המעגל ויעמוד כמו פסל בתנוחה לפי בחירתו. חבריו יצטרפו אליו בזה אחר זה ויצרו יחד פסל קבוצתי.

שלב ג' - "מפסלים" אחרים

הלומדים יתחלקו לזוגות. כל אחד מבני הזוג "יפסל" את חברו בתנוחה מסוימת.

יש להדגיש, שעל הלומדים לנהוג זה בזה בכבוד - אין להביך או לפגוע. בכל שלב בפעילות, תוצאת הפיסול צריכה להיות מקובלת על שני בני הזוג.

שלב ד' - משוחחים על עצמנו

המנחה יברר עם הלומדים:

- באיזה שלב הרגשתם נוח יותר: כש"פיסלתם" אחרים או כשהם "פיסלו אתכם"? מדוע?
- כיצד הרגשתם כאשר הייתם חלק מה"פסל הקבוצתי"?
- באילו מצבים אתם מרגישים צורך להנהיג אחרים? מדוע?
- באילו מצבים אתם מעדיפים להיות חלק מקבוצה ולאפשר לאחרים להנהיג אתכם? מדוע? מהי האחריות המוטלת עליכם במצבים כאלה?